

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för Psykologi

Psykiaterprogrammet, KBT, Barn och ungdom

Spegel, spegel på väggen där...säg vilket finaste fotot är!

Intervjustudie med ungdomar mellan 15-17 år om hur de rör sig mellan den verkliga och den internetbaserade världen.

Monica Friberg & Eva Pyykkö

Psykiaterexamensuppsats 2015

Handledare: Per Johnsson
Examinator: Mats Fridell

Abstract

The objective of this study was to investigate how today's youth, i.e. youngsters between the ages of 15 - 17, mentalised about their contacts on social media and how they navigated between their physical and internet based societies, based on aspects they themselves considered important. Twelve youngsters were interviewed with the help of semi-structured interviews, which were then analysed with thematic analysis. Eleven themes were identified which captured important aspects in the day-to-day lives of the participants. The result showed that the participants had a clear view of which body ideal was worth striving for and also that they compared themselves to and modified their behaviour in order to try to achieve this ideal. It became apparent that the participants had developed strategies to protect themselves and their friends from negative comments on social media by creating a protective network. Furthermore it became clear that there was a major gap between the participating youngsters and their parents regarding the effect of recent technical developments on their daily living conditions. This in turn difficulted the communication between youngsters and parents.

Key words; mentalise, social media, body-ideal, teenager, internet, networking, protective network, identity, knowledge gap.

Sammanfattning

Syftet med studien var att undersöka hur ungdomar i åldern 15-17 år mentaliserade kring sina kontakter på sociala medier och hur de rörde sig mellan den verkliga och den internetbaserade världen. Tolv ungdomar intervjuades med hjälp av semistrukturerade intervjuer vilka analyserades med tematisk analys. Elva teman urskildes vilka fångade viktiga aspekter i deltagarnas liv. Resultatet visade att deltagarna hade en tydlig bild av vilket kroppsideal som var värt att sträva mot och att de jämförde sig med och förändrade sitt beteende för att närma sig detta ideal. Det framkom att deltagarna hade utvecklat strategier för att skydda sig själva och sina vänner från negativa kommentarer på nätet genom att bilda skydds nätverk. Det blev även tydligt att det förelåg ett stort kunskapsglapp mellan ungdoms- och föräldragenerationen avseende den tekniska utvecklingen och hur denna påverkade ungdomarnas livsvillkor. Detta bidrog till försvårad kommunikationen mellan ungdom och förälder.

Nyckelord: Mentalisera, sociala medier, kroppsideal, tonåringar, internet, nätverkande, skydds nätverk, identitet, kunskapsglapp

Tack!

Vi vill tacka alla de ungdomar som tagit sig tid för att svara på våra frågor och berättat om sina upplevelser, tankar och känslor. Utan er skulle denna studie inte kunnat genomföras! Tack även till vår handledare Per Johnsson som varit till ovärderlig hjälp och så generöst delat med sig av sin kunskap. Inte minst vill vi tacka våra familjer för all uppmuntran och för den goda mat som vi blivit serverade!

Innehållsförteckning

Introduktion	5
Teori	6
Begreppsdefinition sociala medier	6
Begreppsdefinition verklig värld.....	6
Samhällsförändring	6
Tankar om tiden	8
Tekniken förändras och vi med den	9
Kroppsideal och kroppsuppfattning	10
Mentaliseringsteori.....	14
Identitet och tänkande	15
Tidigare forskning	17
Syfte	18
Metod	18
Deltagare	19
Instrument	19
Procedur	20
Berättelseanalys.....	21
Etik	21
Resultat	22
Ständigt ajour tid	23
Vad tycker du om mig? - Om gillningar och mentaliserande	24
Gillningarnas betydelse som vägvisare	26
I föräldrarnas beskydd.....	27
Det är andra tider nu.....	29
Ingången till puberteten	31
Strävan mot ett kroppsideal.....	32
Att känna sig tudelad.....	33
Ensam är inte stark.....	34
Nätverket på nätet	36
Speglingar i natten	37
Diskussion	38
Resultatdiskussion.....	38
Metoddiskussion	42
Framtida forskning	45
Referenser	46
Bilaga A	
Bilaga B	
Bilaga C	

Introduktion

Ines Uusmann, kommunikationsminister i Sverige 1996, har på senare år ofta citerats för att under rubriken i Svenska Dagbladet "Internet är en fluga" bland annat ha sagt: "Jag vågar inte ha någon alldeles bestämd uppfattning, men jag tror inte att folk i längden kommer att vilja ägna så mycket tid, som det faktiskt tar, åt att surfa på nätet." Således var det, bara för några år sedan, svårt att förstå hur snabbt den tekniska utvecklingen skulle gå, hur våra kommunikationsvanor skulle förändras och att vi skulle kunna ha tillgång till all världens information i vår egen ficka. Förändringarna går med sådan hastighet att stora statligt finansierade utredningar som Rapporten Ungar & medier, utgiven av Statens medieråd, är inaktuella redan ett år efter utgivningen. År 2010 använde 4% av alla åttaåringar internet dagligen mot 34% år 2014 (Statens medieråd, 2015a). Från 2010 till 2014 har internetanvändning genom mobiltelefon ökat från 7 % till 94% för 16-åringarna och att använda sociala medier är den vanligaste internetanvändningen hos 13-16 och 17-18. 71% av 13-16 och 81 % av 17-18 använder sociala medier dagligen. I rapporten redovisas även förändringar i preferenser gällande olika sajter där Facebook har tappat i popularitet och Instagram har blivit favoritsajten för åldersgruppen 13-16 år (Statens medieråd 2015b). Att internet är mer än en fluga är ett vedertaget faktum och att nätanvändningen stadigt går ner i åldrarna är ett annat. Dessa förändrade kommunikationsmönster påverkar människors livsvillkor och vanor. Den accelerationsartade tekniska utvecklingen skapar inte bara ett kunskapsglapp mellan ungdomsgenerationen och föräldragenerationen utan även inom samma generation. De nya livsomständigheterna ställer nya krav på den flexibla och anpassningsbara människan (Jørgensen, 2004). Barn- och ungdomsåren är en tid då den psykologiska och sociala utvecklingen är som mest intensiv. Ungdomsåren är även en tid då man uppnått en sådan psykologisk mognad att man kan reflektera och mentalisera kring sig själv och andra människor samt förändringar i livsvillkoren. Hur förhåller sig ungdomar till dessa förändringar och hur påverkas de? Detta är frågor som intresserat oss och där det inte finns mycket forskning. Vår studie kommer därför att fokusera på hur ungdomar i åldern 15-17 år rör sig mellan den verkliga och den internetbaserade världen.

Teori

Begreppsdefinition sociala medier

Sociala medier, samlingsnamn på kommunikationskanaler som tillåter användare att kommunicera direkt med varandra genom exempelvis text, bild eller ljud. Sociala medier kan skiljas från massmedier genom att de bygger på ett innehåll som produceras av dem som använder dem. (<http://www.ne.se/>)

Begreppsdefinition verklig värld

Vi definierar den verkliga världen som den plats där fysiska, reella möten kan äga rum i kontrast till den internetbaserade världen där möten äger rum via olika kommunikationskanaler.

Samhällsförändring

Vi lever i en värld som förändras med allt snabbare hastighet och dessa växlingar sker så snabbt att det blivit ett tekniskt kunskapsglapp mellan ungdomar och deras föräldrar vilket inte minst märks i användandet av sociala medier. Genom tidningar Tv, radio och internet uppmärksammas vi alltmer på att ungdomars psykiska hälsa försämrats och att ångest och depression ökar. Människans psyke påverkas såväl av kulturella som av biologiska faktorer i ett komplicerat samspel och under de senaste åren har det västerländska samhället genomgått många förändringar som tvingat fram ett annat sätt att relatera människor emellan. Den enskilda människans liv är inte längre utstakat på förhand utifrån sociala konventioner och värderingar. Det har blivit upp till var och en att själv ta sig an uppgiften att skapa sin egen identitet utifrån alla de val som finns tillgängliga.

Den danske psykologen Carsten Jörgensen diskuterar i sin bok *Psykologin i senmoderniteten* (2004) globaliseringen, de samhällsförändringar som skett och vilka konsekvenser det har medfört. Jörgensen konstaterar att stora delar av världen nu är knutna till varandra på olika nivåer vilket får till konsekvens att det som händer i en del av världen påverkar människor i en helt annan del av världen. Arbetskraften i olika delar av världen konkurrerar med varandra genom att produktionen kan flyttas till länder som har en komparativ fördel, antingen genom att arbetskraften producerar mer, är mer kvalificerad och/eller billigare och på så sätt kan uppbära vinst till företaget. Den enskilda människan pressas allt hårdare till att kompetenshöja sig och hålla ett högt arbetstempo och kan trots detta riskera att hamna i arbetslöshet. (Jörgensen, 2004.)

Vi ser nya kommunikationsformer uppstå genom den tekniska utvecklingen vilket tvingar fram en omstrukturering av samhällsorganisationen (Giddens, 2003). På några sekunder kan vi överföra stora mängder information från en sida av världen till en annan och genom massmedia har vi tillgång till uppdaterad information dygnet runt. Detta gör oss även medvetna om alla hot som finns mot mänskligheten t.ex. i form av sjukdomar, miljöförstöring eller kriminalitet.

Jørgensen (2004) resonerar vidare om den ökade tillgången på information i kombination med snabbare och billigare transporter möjliggör att människor från fattigare eller krigshärjade områden kan förflytta sig till andra delar av världen. Samhället blir därmed mer mångkulturellt och mycket av det som tidigare verkat självklart ifrågasätts och förändras. Det är inte heller längre självklart att ungdomar väljer att stanna i den ort där de vuxit upp utan kan mycket väl bosätta sig i en annan del av landet eller i en annan världsdel. (Jørgensen, 2004.)

Från att ha varit ett produktionssamhälle med industriell massarbetskraft har vi övergått till att bli ett konsumtionssamhälle där begäret efter att konsumera går långt utöver våra naturliga behov. Det förväntas av oss att konstant öka vår konsumtion genom att ideligen exponeras för nya frestelser i form av produkter och tjänster som vi kan känna upphetsning inför. (Bauman, 2000.) För att kunna bibehålla en viss vald identitet och livsstil behöver vi göra dagliga val kring den materiella inramning som stämmer överens med vald livsstil. Vi väljer därför produkter och märken som kan hjälpa oss att definiera och kommunicera vem vi är eller vill vara. (Giddens, 1991.)

Globaliseringen har även medfört en uppluckring av gamla tiders mentala och fysiska gränser (Jørgensen, 2004). Förr bestämdes vårt yrkesval av vem våra föräldrar var. Yrken gick ofta i arv och var inget beslut som den enskilda individen behövde fundera så mycket på. Vi har nu blivit kulturellt frigjorda och har oöverskådligt många alternativ att välja mellan när det gäller utbildning och yrkesval. Även traditioner som har med familjebildning att göra har förändrats och är inte längre självklara. Varje individ väljer själv partner och sexualiteten har blivit frikopplad från fortplantningen. Mans- och kvinnorollen har förändrats och inom relationen pågår en ständig förhandling om hur fördelningen av uppgifter ska se ut. Skilsmässa och uppbrott från nära relationer har blivit allt vanligare (Lasch, 1978; Jørgensen, 2004).

Från att den sociala kontrollen varit internaliserad och den enskilda individen fostrats till att disciplinera sig själv genom automatisk självreglering har människa istället blivit mer gruppstyrd. Detta ställer krav på att man ständigt måste skanna av och plocka upp signaler

från omgivningen för att kunna anpassa sig till vad de olika grupperna förväntar sig av en i en värld där de kulturella strömningarna skiftar i allt snabbare takt (Riesman, 1961).

Christopher Lasch diskuterar i sin bok *The Culture of Narcissism* (1978) att varje tid utvecklar sin egen speciella typ av patologi och kommer fram till att samtidskulturen präglas av narcissism och att narcissism nu är den dominerande personlighetsstrukturen. Individens socialiseringsprocess anpassar henne till den rådande sociala normen och påverkar hennes personlighet. Den narcissistiska människan har så få inre resurser att hon har behov av vända sig till andra för att få sin självkänsla validerad. Hon behöver bli beundrad för sin skönhet, sin charm, sin ryktbarhet eller makt. För narcissisten finns ett behov av att använda världen som en spegel (Lasch, 1978).

När människan söker efter svar på livets svåra frågor förlitar hon sig inte längre på kyrkan för att få entydiga svar. Inte heller vetenskapen kan leverera entydiga svar utan dessa skiftar efterhand som forskningen uppdateras och inte så gamla forskningsresultat visar sig vara fel. Det uppstår en otydlighet och en osäkerhet och det blir vars och ens projekt att leta efter sanningen i livet. Hälsan och lusten tillsammans med det ytliga och vackra har blivit mål som människor alltmer ägnar sin uppmärksamhet åt. Självhjälpsböcker eller experter som psykologer och dietister används allt oftare i sökandet efter att göra de rätta valen i livet (Jørgensen, 2004).

Tankar om tiden

Sociolog Carl-Göran Heidegren diskuterar den sociala accelerationen och dess konsekvenser i sin bok *Tid* (2014). Förr fick uppgifter ta den tid det tog och de styrdes beroende av soluppgång och solnedgång och inte av timmar och minuter. Gränsen mellan arbete och liv var flytande. Man anpassade sig till de uppgifter som behövdes göras oberoende av klockans visare. I och med industrialiseringen med inflyttning till städer blev fabrikarbetet mer tidsstyrt och uppdelningen mellan arbetstid och fritid fick en tydlig gräns. Denna gräns har i vårt moderna samhälle luckrats upp och med hjälp av tekniken kan man arbeta oberoende av tid och plats. Allt fler verksamheter är möjliga att använda dygnet runt t.ex. gym, näthandel och e-post. (Heidegren, 2014.)

Om arbetet på fabriken, som dessutom effektiviserats med hjälp av tidsstudier, förr uppfattades som stressigt och slitsamt kunde hemmet vara ett ställe för avkoppling och återhämtning. En del upplever idag arbetsplatsen som den lugna vrån medan det är ett pressat tidsschema hemma där det behövs en minutiös planering för att få alla hemmasysslor, familjeangelägenheter och fritidssysselsättningar på plats. Konsekvensen av tidsbristen i

hemmet kan bli att relationerna mellan föräldrar och barn blir mer ansträngda vilket i sig skulle kräva tid för känslomässig reparation (Hochschild, 1997).

Trots att vi sparar tid genom olika tekniska hjälpmedel upplever vi att tiden ändå inte räcker till eftersom vi vill ha in alltmer per tidsenhet (Rosa, 2003). Vi reser mer och längre, vi producerar mer, vi skriver fler mail och kommunicerar via flera nya kanaler. Vi gör ofta flera saker på samma gång och ersätter långsamma aktiviteter med snabba. Saker och ting går allt hastigare och vår förmåga att skjuta upp eller vänta blir alltmer en bristvara. Vår tid för reflekterande och eftertanke minskar i takt med att vi skjuter iväg och tar emot fler och fler mail, sms, twittermeddelanden och samtidigt är aktiva på chatten. När tiden upplevs som en bristvara och inte räcker till för allt som vi planerar erfar vi en alltmer stressad tillvaro. (Heidegren, 2014.)

Tekniken förändras och vi med den

Turkle (2005, 2011) har som psykolog satt sitt avtryck i vetenskapsvärlden och dagens debatt med sina studier om det övertag, för att inte säga övergrepp, som den nya teknologin, som datorn, robotar och inte minst mobiltelefonen, gjort i det mänskliga livet. Tonvikten vid Turkles studieresultat och illustrationer ligger i mötet mellan människan och maskinvaran och den lockande lättanvända designen som gör att tekniken i våra liv gjort entré på ett sätt vi aldrig kunnat ana för 30 år sedan, och hur dessa gemensamma elektroniskt "connectade" möten sedan slagit tillbaka på det interpersonella. Turkle vänder sin tidigare ironi till allvarets djupa röst då hon tar upp våra ungdomars allt mindre intresse i att vara "kvar" i klassrummet i mötet med varandra då de i stället ständigt söker stimulans online. Alltså förändras inte bara vad vi gör utan också vilka vi är och vilka vi potentiellt kan bli för oss själva och för varandra, då vi får allt svårare att reflektera över oss själva och andra. Även sättet att kommunicera med varandra i det naturliga fysiska mötet riskerar att försämrars. (Turkle, 2011.)

Vidare får vi, menar Turkle (2005, 2011) allt svårare att både vara ensamma och att uppleva ensamhet, där det sedan tidigare funnits den viktiga närvaron i oss själva för att få läsa av våra signaler om vårt mående. Turkle diskuterar även var det individuella behovet att vara skyddad mot övergrepp med hjälp av teknik börjar tippa över i att framför allt bli hotad och attackerad med teknikens stora potential. Mobbing ute i cybervärlden mot såväl ungdomar som vuxna är tekniskt enkelt för förövaren att utsätta andra för, desto svårare för offret att skydda sig mot samt att få förståelse för den långtgående effekten från förövaren och omgivningen. (Turkle, 2011.)

Gardner och Davis (2013) studerar identitet, intimitet och fantasi i spåren av framtagandet och den stora spridningen av applikationer till dator och mobiltelefon och kan slå fast de dualistiska

verkningarna. Med utgångspunkt i hur kreativitet utvecklats bland både unga och gamla över de senaste tjugo åren ger Gardner och Davis två synnerligen diagonalt motsatta bilder av detta. Författarna beskriver forskningsrön framtagna vid studier gjorda med Torrance Test och Creative Thinking (TTCT), med hypotesen om att annorlunda, "out-of-box" -tänkande, är ett kreativitetsindex. Enligt resultaten från 300 000 amerikaner har kreativiteten, i studien definierad som utvecklande av idéer och förmåga att tänka detaljerat och reflekterande, samt även som motivation att tänka kreativt, drastiskt sjunkit under de tjugo åren och allra mest under åren 1998-2008. Å andra sidan får ett annat forskarlag, även detta sammanfattat av Gardner och Davies, fram resultat från en 23 år lång studie, indikerande att yngre barns låtsaslek, undersökt med The Affect in Play Scale (APS) blivit mer fantasifullt och att barnen upplever en större tillfredsställelse och glädje av leken. Även har negativa känslor i lek enligt samma studie markant minskat under denna tidsperiod. (Gardner & Davis, 2013.)

Kroppsideal och kroppsuppfattning

Frisén, Holmqvist Gattario och Lunde (2014) har i olika projekt studerat kroppsuppfattning, vilket de sammanfattar i boken Projekt perfekt. Det tidigare idealet om den smala kvinnliga kroppsformen har överlevt från senare delen av 1900-talet. Dock har bilden kompletterats specifikt med egenskapen "stark", gällande för båda könen, men framför allt i takt med de hälso- och livsstilsinriktade satsningarna i samhället och även mediebevakningen av detsamma har det blivit en större betoning på kroppens funktion. Det kvinnliga kroppsidealet på internet, speciellt på sociala medier, är idag längre bort från den genomsnittliga kvinnokroppen än någonsin tidigare då dels bilden på internet är så kraftigt retuscherad, dels också har hela befolkningen totalt sett dessutom fått en större kroppsvikt över de senaste decennierna. Detta kroppsideal har även mer och mer globaliserats i takt med att internet blivit tillgängligt över större delar av hela världen. (Frisén et al., 2014.)

Frisén och medförfattarna (2014) redovisar vidare om positiv kroppsuppfattning, ett forskningsområde inom positiv psykologi, att detta inte rätt och slätt går att definiera som motsatsen till den negativa. Olika aspekter av respektive uppfattning, som exempelvis positiv kroppsuppfattning och kroppsmisshälsa, kan bekännas samtidigt av en och samma person, vilket enligt studier kan vara vanligt förekommande i gruppen äldre kvinnor. Enligt detta känner dessa äldre kvinnor samma press på sig att se bra ut som yngre kvinnor, men att dessa kvinnor med åldern lärt sig att bortse från denna press och i stället kunnat glädjas åt att kroppen är hälsosam och fungerande. (Tiggemann & McCourt, 2013.) Betoningen av kroppens funktion i stället för utseende är ett av kännetecknen för positiv kroppsuppfattning,

och att skapa egna och mer flexibla utseendeideal i stället för att rakt av internalisera de gängse marknadsförda idealen, ett annat (Frisén & Holmqvist, 2010).

Tiggemann och McCourt (2013) utvecklar konceptet positiv kroppsuppfattning vidare så att detta antas vara mindre kopplad till kön samt mindre könsstereotyp, alltså mage, stuss och lår för flickor respektive muskler för pojkar. Även kan personer med positiv kroppsuppfattning samtidigt ta upp aspekter från den negativa sidan, utan att det sammanvägt positiva kantrar. Även dessa negativa aspekter är sannolikt mindre könsstereotypa för dessa personer. Av detta drar forskarna slutsatsen att kroppsmisnöjet hos de båda könen ytterst handlar om att kunna leva upp till könsstereotypa utseenden. Positiv kroppsuppfattning ger en syn på kroppen färgad av acceptans, respekt, skyddande av kroppen och kroppen som ett verktyg. Just denna uppskattning av kroppen har i studierna visat sig ha starka kopplingar till psykologiskt välbefinnande och även mer tillfredsställande sexuella upplevelser. Med andra ord tycks personer med positiv kroppsuppfattning må bra i allmänhet också, utan att det för den skull går att fastslå kausalitetsordningen härvid. (Avalos, Tylka & Wood-Barcalow, 2005.)

Förutom att könsstereotypa ideal faller längre bort från positiv kroppsuppfattning så gör även företeelsen självobjektifiering. Inom objektifieringsteorin ligger fokuset i att kvinnans kropp är till för att ses på, att kontrolleras och att manipuleras (Frisén et al., 2014). Självobjektifiering medför att kvinnan internaliserat en objektifierad syn på sin kropp (Fredrickson & Roberts, 1997). Detta gör sedan att kvinnan själv anser att upplevelsen av den egna kroppen blir snarare att behaga andra och finnas till hands, i stället för upplevelsen av att vara ett subjekt med en fullskalig självbestämmanderätt. Självobjektifiering existerar även bland män, om än i mindre utsträckning. Självobjektifiering har i studier visat sig ha tydliga kopplingar till flera psykologiska problem, till exempel negativ kroppsuppfattning, depression, sexuella problem och ätstörningar. Även kan okänslighet för kroppens signaler, som hunger, trötthet och sexuell lust anses vara relaterade till självobjektifiering. (Fredrickson & Roberts, 1997.)

Sammanfattningsvis bör målsättningen för arbetet för den goda hälsan och trivseln i den egna kroppen, allt i andan av positiv psykologi, vara att motverka negativ kroppsuppfattning parallellt med att förstärka positiv kroppsuppfattning (Frisén et al., 2014).

Om kroppsideal under pubertetsåren

Pubertetsutvecklingen medför en del fysiska förändringar för den unge, vilket på ett rudimentärt sätt ändrar kroppsuppfattningen för denne (Frisén et al., 2014). Strikt tolkat är

pubertetsutveckling den process som leder till könsmodning. De synliga förändringarna kommer till stånd av den hormonella förändring som redan pågått långt i förväg. Flickors pubertetsutveckling ligger 1½-2 år före pojkars utveckling. Inträdet i puberteten spelar enligt en del forskningsresultat roll, sett utifrån "hypotesen om det avvikande" (*the deviance hypothesis*), alltså huruvida man står i fas med jämnåriga i den närmsta umgängeskretsen, till exempel i samma skolklass eller kamratgrupp (Alsaker, 1996).

Att pojken tidigt får fart i utveckling av sin kroppslängd, muskelmassa, lungkapacitet och skägg- växt associeras till fysisk styrka, kompetens, självsäkerhet och sexuell aktivitet (Frisén et al., 2014). Flickans tidiga utveckling av kroppsvikt i form av fettpålagringar över höfter samt bröstutveckling skapar enligt aktuella forskare risk för ökad sexualisering och utsatthet för sexuella trakasserier från jämnåriga, alltså ett tydligare objektifierat kroppsmedvetande. Enligt Frisén och medförfattarna (2014) skulle denna effekt av tidig pubertetsingång med åtföljande missnöje över kroppsvikt och kroppsform senare klinga av för flickorna. Till motsats skulle "sena" flickor enligt författarna ha ett direkt övertagsläge med sin smala kropp.

Ungdomar med övervikt upplever större kroppsmissnöje i jämförelse med normalviktiga (Frisén, Lunde & Kleiberg, 2013). Dock är det väsentliga att även normalviktiga och underviktiga har samma upplevelse, trots att fakta (BMI, body mass index) talar mot dem. Det är känt att utseendekulturen bland ungdomar utgör en viktig jämförelsepol att sträva efter. Varje medlem i gruppen vill vara potentiellt aktuell för de erfarenheter gruppen talar om och menar sig ha fått uppleva. Därför blir denna utseendekultur mellan medlemmarna i gruppen en viktig socialisationsagent för tonåringarnas föreställningar och beteenden som har med kroppen att göra. (Frisén et al., 2014.)

Väldigt mycket av händelsebevakning på sociala medier har starka kopplingar till kropp och utseende medan framför allt tonårsflickor och unga kvinnor kan anses vara överrepresenterade bland dem som "högkonsumerar" utseendemedier (Gyberg & Lunde, 2014). Bland ungdomar som uppvisat en högre grad av internaliserat kroppsideal och som regelbundet jämfört sitt utseende med andras har också haft mest negativa känslor kopplade till sin bildanvändning på Facebook samt en mer negativ kroppsuppfattning generellt sett. Slutsatsen blir att de som redan är upptagna av sitt utseende också är de som har störst behov av att söka bekräftelse via denna typ av media. (Gyberg & Lunde, 2014.)

Kulturens betydelse för kroppsuppfattning

I debatten om kroppsuppfattning och kroppsmisnöje har det länge funnits en dikotom uppdelning i "västerländska" respektive "icke-västerländska" länder. Detta har visat sig vara en tämligen otymplig kategorisering med en ständig rörelse inom respektive grupp samt inte minst med rörelse över i gruppen "västerländsk" kultur. (Gordon, 2001.) Man har i olika studier belyst den positiva korrelationen mellan individualism, konsumism (BNP) och kroppsuppfattning (Frisén et al., 2014). Det individualistiska i motsats till det kollektivistiska hävdar det personliga självförverkligandet, inklusive engagemanget i kroppens och utseende, med ett budskap om det individuella ansvaret för detta. I kollektivistiska kulturer ligger ansvaret enligt olika socialantropologiska studier i individens sociala kontext, t ex relationer (Becker, 2005). Forskarna framför också att tolkningen av kvinnors kroppsmisnöje tolkas olika i olika kulturer. I vissa länder, t ex i Pakistan är det strikt förbjudet att kommentera kvinnors utseende. Alltså förutsätts de pakistanska kvinnorna kunna vara mer positivt inställda till sin kropp. (Frisén et al., 2014.)

Kroppsuppfattning i Sverige

Trots att jämställdhet nått långt i Sverige, allra längst i hela världen enligt vissa, kvarstår samma fördelning i skillnaden av upplevelse av kroppsmisnöje här som i andra länder, alltså att detta är vanligare bland kvinnor. Forskarna vill dock understryka betydelsen av att flickors och kvinnors kroppar objektifieras offentligt i Sverige precis som i andra länder, medan självobjektifieringen förmodas vara lägre i Sverige än i USA, till exempel (Collum, 2009). Av intresse är också att flickor och kvinnor får höra att Sverige är ett jämställt land men att dessa personer också är utsatta för erfarenheter som ger andra indikationer. Förutom att normmedvetenhet och normkritik kan vara större i ett jämställt land så finns det även risker för att gruppen kvinnor anklagar sig själva för objektifierande upplevelser. (Frisén et al., 2014.)

Jantelagen anses spela in i människors ovilja att förhäva sig och uttrycka en positiv inställning till sina kroppar. Detta har man kunna konstatera i studier med svenska ungdomar, som i grunden har en positiv kroppsuppfattning, men sedan ger ett synnerligen medelmåttigt omdöme om sin kropps utseende. Man sätter de svenska ungdomarna, som accepterar sin kropp, i kontrast med de amerikanska ungdomarna, som gärna uttrycker sin kärlek till sin kropp. (Frisén et al., 2014.)

I Sverige riskerar överviktiga ungdomar mobbing och retande för sitt utseende, till skillnad från en del andra länder. I Sverige uppger 13% av 13-åriga ungdomar att de bantat,

till skillnad från 33% av de argentiska ungdomarna i samma ålder (Holmqvist, Lunde & Frisé, 2007). I internationella studier gjorda i västvärlden kan andelen ligga kring hela 40%. Det finns också indikationer på att alla inte uppger sig för att banta utan föredrar att kalla det att "äta nyttigt" eller "äta rätt". (Frisé et al., 2014.)

Det är lite beforskat om kroppsuppfattning hos människor som invandrat till Sverige. I studier gjorda med andra etniska bakgrunder än amerikaner, bosatta i USA, har man bevittnat en generellt mer positiv kroppsuppfattning än majoritetsbefolkningen. Debatt finns om en eventuellt skyddande effekt av olika alternativa utseendeideal med i bagaget. (Frisé et al., 2014.)

Mentaliseringsteori

Mentalisering är en i huvudsak förmedveten imaginativ mental aktivitet som möjliggör det för människan att varsebli och tolka mänskliga beteenden och intentionella mentala tillstånd, så som behov, viljor, känslor, övertygelser, målsättningar, samband och anledningar. Mentalisering innefattar både en interpersonell del och en självpsykologisk del, där målet är att göra egna och andras mentala tillstånd och beteenden begripliga och förutsägbara (Fonagy et al., 2012). Förutsättningarna för mentalisering anses vara färdigutvecklade i 4-årsåldern då barnet definitivt knäckt koden till symboliseringsfunktion (Hart, 2009). Fonagy & Allison (2012) presenterar innebörden av att mentalisera komprimerat som "holding mind in mind". Centrala och närbesläktade begrepp är theory-of-mind, reflektion, empati, uppmärksamhetskontroll, spegling, rolltagning och affektreglering (Fonagy et al., 2012; Gergely et al., 2008).

Mentaliseringsteorin betonar det evolutionärt avgörande för individens överlevnad med att det finns mentala strukturer som i sin tur kan sätta igång mentala processer, som reflektion, med mera. Strukturerna finns till för att tolka och förutsäga interpersonellt beteende, vilket är det elementära för mänskligt socialt fungerande. (Fonagy et al., 2012; Gergely et al., 2008).

I fokus för mentaliseringsteorin står teorin om utvecklingen och hopsättande av ett stabilt och sammanhängande psykologiskt själv. För att nå en upplevelse av att vara unik, stabil och sammanhängande med sina olika mentala delar behöver man först ses som sådan av någon annan, alltså att man är sitt eget subjekt. Med stöd i anknytningsrelationer växer det av subjektet sedan fram en känsla av agentskap hos barnet, vilket medför att barnet alltmer börjar kunna förklara och ta hand om sina upplevelser när andra först har gjort det tillsammans med och åt barnet. (Fonagy et al., 2012; Gergely et al., 2008).

Från mentalisering och spegling till affekthantering

I centrum för ett sammanhängande och stabilt psykologiskt själv står upplevelsen av att ha blivit sedd som ett subjekt med tillgång till samt förmåga och behov att ha egna känslor och tankar. Denna mentaliserande kärna är utgångspunkten för affektivitet. För att subjektet, individen, ska kunna erfara sina egna känslor och tillstånd behövs att någon annan först hjälper till med en intonande kvalitet i samspelet och att dessa tillstånd sätts i ett större sammanhang av mening. (Fonagy et al., 2012; Hart, 2009.)

Identifiering av känsla åtföljs av en förståelse av känslan för att sedan ge vägledning till hanteringen av känslan. Känslor är av både dynamisk och transaktionell karaktär. Enligt detta framtonar den oförvanskade innebörden av att äga en känsla och att göra andra delaktiga i detta parallellt med att kunna förändra innebörden av känslan för en själv eller för andra. Förmåga att reflektera över känslor gör att människor är olika rustade för att hantera affektlivet, både sitt eget och andras. I hög reflektionsförmåga ingår det faktum att det inte alltid går att veta sanningen om känslorna, alltså att individens egna och andras känslor kan existera utan individens vetskap om detta. Reflektionen i sig bidrar till förståelse för upplevelsen och att skapa sammanhang för både den enskilda upplevelsen och mer generaliserat. (Fonagy et al., 2012; Gergely et al., 2008).

De occipitala spegelneuronerna förmedlar med sina nervimpulser information om det som är mänskligt värdefullt att kunna identifiera och tolka för att upprätta en handlingsplan. Det är framför allt affektbärande information, alltså mimik över hela ansiktet, runt ögonregionen i synnerhet, ögonrörelser, kroppens rörelse i sina enskilda delar och som helhet, samt hur allt detta hänger ihop med vartannat. (Hart, 2009.) Spegelneuronernas aktivitet skapar potential att allt mer automatiserat, men också differentierat, kunna finna den mest effektiva och mest socialt anpassade handlingsplanen utifrån föreliggande information. Det centrala och långverkande av spegelneuronernas aktivitet är kunskapen om tillstånden och processerna hos avsändaren och att dessa sedan skapar identiska tillstånd och processer hos mottagaren. Denna kopiering av information blir till en mer långtgående emotionell förståelse för och deltagande i varandras affekter mellan människor som kan lagras i psyket och kroppen som korrelat av affektiv information. Till detta behövs en fysisk närvaro mellan människor. (Hart, 2009; Fonagy et al., 2012.)

Identitet och tänkande

Wrangsjö och Winberg Salomonsson (2007) slår fast att barn och tonåringar inte bara formas av erfarenheter tillsammans med vuxna utan även i samspel med jämnåriga och

syskonen i konstellationer av både dyad och triad i de nära kontakterna. Vid en jämförelse mellan den klassiska och den moderna socialisationsteorin hävdar författarna synen inom den moderna teorin som slår fast kamraternas överlägsna roll väldigt tidigt, enligt författarna redan från och med treårsåldern, i förhållande till föräldrarna, för att fungera som ett upplevelseunderlag för utvecklingen av normer, självbild och självkänsla. I samma anda hävdas också föräldrarnas begränsade inflytande på tonåringen när denne redan hunnit etablera sig i en asocial kamratkrets. (Wrangsjö & Winberg Salomonsson, 2007.)

En tydlig förskjutning av fokus längre bort från det tidigare ursprunget har ägt rum inom forskningen av identitetsutveckling, från det läge som kända teoretiker som Erikson och Marcia presenterade på sin tid (Moshman, 2012). Grotevant har tagit fram en processmodell för identitetsbildning. Hur omfattande och väl anpassad för individen denna identitetsbildning blir beror enligt Grotevant på en ett flertal faktorer enligt följande (Moshman, 2012):

- a) personliga faktorer: flexibilitet, självkänsla, benägenhet att styra eget beteende och öppenhet för nya erfarenheter
- b) kognitiv förmåga: överväga möjligheter, dra riktiga slutsatser och samordna många perspektiv
- c) den sociala kontextens beskaffenhet, som kulturellt stöd att fatta egna val, kommunikationsmönster i familjen, jämnårigas reaktioner, utbildnings- och karriärmöjligheter och tillgången till många valmöjligheter och perspektiv
- d) individens allmänna målsättning vid en given tidpunkt i livet att ägna sig åt eller att undvika identitetsskapande utforskning och ställningstaganden. (s. 178)

Vad gäller kognitiv utveckling och Piagets koncept formella operationer beskrivs substansen i detta idag specifikt som en teori om metalogisk utveckling under de tidiga ungdomsåren och inte längre som en allmän teori om ungdomars kognition (Moshman, 2012). Piaget betecknade formellt operationellt tänkande som höjdpunkten i den kognitiva utvecklingen för att allt mer komplexa och omfattande tankeformer ska kunna ta form. Man vet idag att detta långt ifrån alltid inträder hos vare sig ungdomar över 11 år eller hos vuxna, och att det finns en mängd olika slags tänkande. Vissa teoretiker har efter Piaget framkastat idéer om dialektiskt tänkande med specifika dialektiska operationer och dialektiska scheman, bland annat, där man överväger möjligheten att kombinera flera synsätt och på så sätt skapa ett mer välgrundat perspektiv, för att understryka det interaktionistiska mellan olika perspektiv av tänkande. Att på ett entydigt sätt kunna beskriva vilka krav på kognitiva

färdigheter som behövs för att kunna skapa en positiv och hållbar identitet, vare sig personlig eller social, låter sig därför knappast göras. (Moshman, 2012.)

Tidigare forskning

Kombinationen av sökord “social media” och “mentalising” med olika trunkeringar och kombinationer på både svenska och engelska ger vid framställandet av aktuell uppsats inget som helst fullt relevant resultat i Lunds universitets samlade resursdatabas eller i databaserna PsychInfo och SocIndex. Uppenbart är att det görs en del studier kring mentalisering med olika åldersgrupper, dock utan direkt koppling till sociala medier eller till sociala medier i kombination med kroppsuppfattning. Byter man ut sökordet “mentalising” mot “thinking” får man hela 46 000 sökresultat eller mot “identity” med 64 000 träffar. Det finns dock fortfarande inte något tangerande till aktuellt område här. Även sökkombinationen “body image” och “social media” ger ett stort antal träffar samt med ytterligare sökord som “thinking”, “mind”, o s v, men alltså utan någon som helst träff på relevanta liknande studier.

En del av de psykologiska studierna gjorda i relaterade områden och med sociala medier i fokus har hamnat inom socialpsykologi. Utanför psykologi finns vetenskapsområden som media och kommunikation, sociologi, socialt arbete och juridik representerade vad gäller artiklar om “thinking” och “social media”. Alltså kan svårigheterna att hitta studier om detta handla om att det benämns annat än något inom den psykologiska terminologin.

En del av den tidigare forskningen har handlat om identitetsutveckling (Israelashvili, 2012; Hilsen, 2012) och hur detta sedan får sitt bränsle av stor internetaktivitet, speciellt hos ungdomar med en problematisk självkänsla. Upplevd självkänsla och internettid har en negativ korrelation med en allt sämre självkänsla hos den som har hög angiven tid på internet. Dessa forskare efterlyser unisont mer kvalitativ forskning kring att förstå ungdomarnas beteende.

Vid aktuell studie har intresse funnits för forskning kring nätmobbing i jämförelse med klassisk mobbing. Denna forskning slår fast att det knappast skiljer sig mellan förövarna inom respektive företeelse. Hemphill med flera (2012) redogör för frekvensen av mobbeteende bland 700 australiensiska skolungdomar i en longitudinell studie (fem år) med fokus i att kunna predicera ett framtida nätmobbeteende. Forskarna tecknar upp en “gärningsmannaprofil” där “tidigare eget aggressivt beteende i relationer”, “tidigare status som både offer och utövare av traditionell mobbing”, “konflikt i familjen” samt “skolproblem” är starka prediktorer. Man fastslår svårigheterna med att mäta mobbing med

några standardiserade metoder med tanke på att (nät)mobbing först måste definieras, (nät)mobbing oftast är av upprepad natur samt att det finns en maktobalans som ett stort hinder för datainsamling, m m. Trots förekomsten av klassisk mobbing och nätmobbing finns det knappast några långtidsstudier gjorda. Young-Jones (2015) och Nixon (2014) med flera redogör för de långtgående effekterna av (nät)mobbing. Yoon Hyung Choi (2014) med flera har forskat i internetanvändares självtlämnande information och är i sin forskning en potentiell "offerprofil" på spåren.

Syfte

Syftet är att undersöka hur ungdomar i åldern 15-17 år mentaliserar kring sina kontakter på sociala medier och hur de rör sig mellan den verkliga och den internetbaserade världen.

Metod

Med avstamp i syftet att få en fördjupad förståelse för hur ungdomar mentaliserar och navigerar i en värld, där nya kommunikationsformer skapat nya förfaringssätt att relatera människor emellan, har författarna valt en kvalitativ ansats. Kvalitativa metoder är specifikt konstruerade och lämpade för att studera människans verklighet utifrån ett subjektivt perspektiv (Polkinghorne, 2005), för att beskriva och förstå hennes livsvärld (Kvale 1997) samt för att sätta sig in i ämnen som kännetecknas av komplexitet, kontextberoende och föränderlighet (Langemar, 2008).

Som datainsamlingsmetod valdes semistrukturerade intervjuer. Den mest frekventa datainsamlingsmetoden inom det kvalitativa forskningsområdet är intervjuer (Potter, 1996). Enligt Kvale (1997) är den kvalitativa intervjun halvstrukturerad, tekniskt sett, då den varken är ett öppet samtal eller ett strängt strukturerat frågeformulär.

Den kvalitativa analysmetoden som användes i föreliggande studie var tematisk analys. Tematisk analys är en kvalitativ analysmetod som enligt Braun och Clarke (2006) lämpar sig väl för att identifiera, analysera och sammanställa teman ur kvalitativ data.

Till skillnad från många andra kvalitativa analysmetoder som till exempel konversationsanalys, Grounded Theory i dess fullständiga form eller tolkande fenomenologisk analys (IPA) är tematisk analys inte bunden till någon specifik teoretisk och epistemologisk ansats. Den är kompatibel med såväl essentialistiska som med konstruktivistiska paradigmen inom det psykologiska forskningsfältet. Den kan därför användas både till att reflektera verkligheten som den beskrivs eller till att blottlägga och riva upp ytan.

Tematisk analysmetod är väl lämpad att generera oförutsedd kunskap och tillhandhålla en fyllig beskrivning utifrån stora datamängder. Metoden kräver inte ingående och detaljerade teoretiska och tekniska kunskaper vilket gör att den är relativt lätt att lära sig och är därför även lämplig för nybörjare inom det kvalitativa forskningsområdet (Braun och Clarke, 2006).

Då tidigare forskning gällande ungdomars mentalisering på sociala medier, enligt vår litteratursökning, var begränsad valdes en explorativ ansats. Enligt Langemar (2006) används explorativa undersökningar då det finns lite eller ingen forskning inom ett område och möjliggör då upptäckten av nya och intressanta frågeställningar vilka annars möjligtvis inte uppdagas. Dessa kan sedan användas för att generera vidare forskning inom området. Sådillvida hade författarna inte heller några hypoteser utan intog en öppen och utforskande hållning.

I kongruens med ovanstående valdes därför en induktiv ansats vilket innebär att bearbetning av insamlad data följs av identifiering och utarbetande av teman som först därefter knyts till teori. Enligt Braun och Clarke (2006) behöver de teman som identifieras, vid en induktiv ansats, inte ha mycket att göra med de frågor som initialt ställts till deltagarna. Vid valet mellan att identifiera teman på semantisk och således explicit nivå eller latent valdes semantisk. Detta innebar att ingen djupare analys gjordes av underliggande idéer och antaganden.

Deltagare

De 12 deltagare, tre pojkar och nio flickor, som ingick i studien var mellan 15 och 17 år gamla och kom från två olika kommuner i Sverige. Tre av deltagarna gick i årskurs 8, en gick i andra ring i gymnasiet och övriga åtta gick i årskurs 9. Rekryteringen skedde dels genom rektorn på en högstadieskola och dels genom en förfrågan på Facebook. En person blev också tillfrågad direkt av oss. Anledningen till urvalskriteriet gällande ålder var att ungdomarna förmodades hunnit utveckla förmåga till reflektion samt författarnas antagande att ungdomar i denna ålder använder sig av sociala medier. Vi begränsade antalet deltagare till 12 med tanke på tidsaspekten och för att materialet skulle bli hanterligt. Könsfördelningens skevhet med endast 3 manliga deltagare i förhållande till 9 kvinnliga berodde på omständigheterna att deltagandet var frivilligt och att det främst var flickor som anmält sig.

Instrument

Som relaterats ovan har vi använt oss av kvalitativa metoder för vår datainsamling då vi intresserat oss för ungdomars erfarenheter ur ett förståelseperspektiv och deras olika sätt att

uppleva sin livsvärld. Enligt Langemar (2008) passar kvalitativ metod när man vill studera ämnen som kännetecknas av komplexitet, kontextberoende, föränderlighet och subjektivitet.

Enligt Trost (2010) förbereds en kvalitativ intervjuundersökning genom utarbetandet av flera frågeområden med beredskap på att svaret kan vara ett annat och på en annan fråga än det man som intervjuare tänkt sig. Utifrån syftet att undersöka hur ungdomar i åldern 15-17 år mentaliserar kring sina kontakter på sociala medier och hur de navigerar mellan den fysiska och den internetbaserade världen formulerades olika områden som vi ville undersöka.

Därefter upprättades en semistrukturerad intervjuguide med ett antal färdigformulerade frågor men med frihet att ställa följdfrågor och fånga upp ytterligare teman som annars möjligtvis skulle kunna gå förlorade.

Procedur

Inklusionskriterierna var att deltagarna skulle ha fyllt 15 år men inte vara äldre än 17 år och vi vände oss därför brevlades till rektorerna på fyra olika högstadieskolor samt till två gymnasieskolor för att få hjälp med rekryteringen. Flera av högstadieskolorna svarade att eleverna var för upptagna för att involveras i en studie under slutet av terminen i årskurs 9 och att rektorerna därför inte ville samarbeta. Rektorerna från gymnasieskolorna svarade inte alls. Från rektorn på en av högstadieskolorna fick vi klartecken att gå vidare. Vi bifogade ett informationsbrev som klasslärarna läste upp för fyra olika klasser i årskurs 9 där det även framgick att eleverna skulle få en biobiljett som tack för sin medverkan. Endast två elever anmälde intresse. Vi påbörjade intervjuerna och efterhand tillkom ytterligare fyra elever på grund av att de ursprungliga informanterna rekryterade sina klasskamrater. Intervjuerna ägde rum i ett konferensrum på skolan direkt efter elevernas skoldag. Då det fortfarande saknades sex ungdomar tillfrågades vänner som hade barn i rätt ålder och vi gjorde även en förfrågan via Facebook och fick därmed tillräckligt med informanter. Av de resterande intervjuerna hölls 5 på ett bibliotek i den kommun där ungdomarna bodde och en i ungdomens hem då hon var ensam hemma. Ungdomarna fick ett informationsbrev, vilket de kunde uppvisa för sina föräldrar, där även våra kontaktuppgifter fanns. De fick även en biobiljett vid avslutad intervju.

Vi valde att vara en intervjuare vid varje intervjutillfälle och intervjuade sex ungdomar vardera. Trost (2010) varnar för att två intervjuare kan kännas som något slags maktövertagande och få intervjupersonen att känna sig i underläge. Vi valde också att intervju varje person enskilt istället för i grupp. Trost (2010) påpekar att intervjupersoner lätt påverkar varandra, att man får något slags majoritetssynpunkt och att det kan vara svårare att få fram

sådan information som inte gärna delas med andra och att intervjun därmed blir mer onyanserad. Dessutom tillkommer risken att övriga efteråt kan berätta om vad någon sagt.

Vi spelade in intervjuerna med mobiltelefon med informerat samtycke. Fördelen med att använda sig av mobiltelefon är lång inspelningstid och inget band som måste vändas. Vi gjorde inga anteckningar vid intervjun. Intervjuerna tog mellan 41 och 80 minuter.

Berättelseanalys

För den tematiska analysen har vi tagit inspiration av den modell i sex steg som Braun och Clarke (2006) utarbetat. Efter att samtliga intervjuer var avslutade valdes två intervjuer ut genom lottning för att användas som bas för den tematiska analysen. Intervjuerna lyssnades igenom förutsättningslöst, av författarna oberoende av varandra, för att ge en god överblick över innehållet och för att kunna anteckna idéer och uppslag som var relevanta för syftet. I enlighet med steg två kodades materialet med hänsyn till de utsagor som framkom. En kod identifierar en gestaltning ur intervjun och är den minsta enhet av datan som kan vara av värde för analysen. Därefter sammanstrålade författarna i en gemensam diskussion för att gruppera koderna och generera teman utifrån det kodade materialet, enligt steg tre. Initialt framkom nio teman. Enligt steg fyra avlyssnades samtliga intervjuer för att identifiera utsagor hemmahörande under respektive tema och intervjumaterialet transkriberades på olika nivåer. Dels nedtecknades utsagor som överensstämde med temat ordagrant och dels transkriberades övrigt material grovt. Därefter följde ett arbete, enligt steg fem, med att renodla och namnge teman så att varje tema urskiljdes i innehåll från de andra. I denna process gjordes en översyn över de tidigare uppkomna teman och dess innehåll vilket resulterade i att vissa teman uppdelades i flera och det slutgiltiga antalet teman blev elva. Slutligen påbörjades det sjätte steget i Braun och Clarke's (2006) modell vilket innebar att samtliga teman sammanfattades och sammanställdes i resultatdelen. De citat som ansågs ha speciellt värde gällande att ge en talande beskrivning och illustration av respektive tema plockades ut och infogades i resultatdelen.

Etik

Utifrån lagstiftningen (2003:460) stipuleras att forskningspersoner som fyllt 15 år och som inser vad forskningen innebär för hans eller hennes del själv kan informeras om och samtycka till forskningen utan målsmans godkännande (16 och 17 §§). Våra intervjupersoner var samtliga mellan 15 och 17 år och samtycke hämtades därför från deltagarna men inte från föräldrarna. Deltagarna fick muntlig information om studiens syfte och tillvägagångssätt, att

deltagandet var frivilligt, att forskarna hade tystnadsplikt, att deltagarnas uppgifter skulle anonymiseras och att ljudfilerna skulle raderas efter avslutad studie. De informerades dessutom om att de hade möjlighet att avbryta intervjun utan att behöva ange något skäl för detta. De fick även ett informationsbrev som kunde lämnas till föräldrar där ovanstående information framgick samt forskarnas namn, kontaktuppgifter och vem som var ansvarig för studien samt var denna skulle publiceras.

De frågor som ställdes vid intervjun var av sådan art att de inte antogs leda till några negativa konsekvenser för deltagarna i form av negativ påverkan på det psykiska måendet. Deltagarna informerades dock om att de kunde avstå att svara på någon fråga om de så ville. Deltagarna intervjuades var för sig och deras utsagor riskerade därför inte att spridas till andra.

Uppgifterna avidentifierades i rapporten och varken deltagarnas namn, skola eller bostadsort nämndes. Ingen annan information som skulle kunna avslöja deltagarens identitet röjdes i citaten eller i övrigt material.

Resultat

De elva teman som genererats i den tematiska analysen presenteras nedan under respektive rubrik. I beskrivningen används begrepp som "någon", "en del/några", "flera/många", "de flesta/nästan alla" och "alla/samtliga" för att redogöra för hur deltagarna svarat. I tabell 1 definieras dessa begrepp.

Tabell 1. Definition av begrepp

Begrepp	Antal deltagare
Någon	1
En del/några	2-4
Flera /många	5-9
De flesta/ nästan alla	10-11
Alla/samtliga	12

Ständigt ajour

Samtliga deltagare i studien refererade till användandet av sociala medier som en självklar del av livet och något som de använde sig av dagligen, främst genom mobiltelefonen. En deltagare uttryckte sig så här:

Jag är inne varje dag, när man vaknar och orkar inte gå upp, på raster, på kvällen, så fort man inte har något att göra.

De flesta använde sociala medier för att hålla sig ajour med egna kompisars förehavanden, flera för att följa andra äldre tonåringars eller kändisars liv samt några för att förkovra sig genom att bli uppdaterade av dem som hade samma specialintressen. En del spelade in filmer för uppladdning på Youtube och alla deltagare använde Instagram. Nästan alla hade Snapchat där bilderna försvann efter högst 10 sekunder och flera använde Ask.fm för att ställa frågor anonymt eller läsa svar på frågor som andra ställt.

Ett annat användningsområde som beskrevs av en pojke var att använda sociala medier i kontaktskapande syfte:

Det är ett sätt att visa intresse på, om du gillar en tjej men nästan aldrig har pratat med henne... om du gillar hennes bilder är det större chans att hon tar kontakt med dig.

Nästan alla ungdomar rapporterade att deras vanor avseende användandet av sociala medier hade förändrats i takt med att nya appar blev tillgängliga. Ungdomarna hade förstått att deras vardagsliv och sätt att leva och umgås med andra var under en förändringsprocess men vid utfrågning i studien hade ungdomarna ännu svårt att se mer exakt vad det var som höll på att hända eller vart det skulle leda. Flera deltagare uppgav att deras föräldrar använde Facebook men att de själva blivit mer restriktiva med vad de valde att lägga ut samt att Facebook hade rasat i popularitet vilket illustreras av nedanstående kommentarer:

Facebook är gammalt... de flesta tycker det är föråldrat nu.

Facebook har blivit lite sådär...Instagram är lite mer inne nu.

Det är inte särskilt ofta jag skriver något på Facebook.

En del deltagare framhöll att Facebook förut, när det var nytt, användes som "skrytvägg". Det var lätt att lägga ut yttlig information om antalet vänner och kontakter vilka sedan i sin tur kunde ta del av privat material. Detta upplevdes nu i studien inte längre som lika spännande. Förutom av en av pojkarna som ännu hade Facebook som sin huvudsakliga kanal med sina 400 egna vänner, och som dock i huvudsak bara tog del av andras alster. De

flesta uppgav att de föredrog att ha privata konton där de hade kontroll över vilka som kunde ta del av det utlagda materialet vilket illustreras av en deltagare:

För jag vill inte att folk som jag inte känner ska kunna gå in och skriva.

En av deltagarna ansåg också att det var en belastning att vänner på Facebook delade obehagliga nyheter:

Ibland kommer det hemska grejor, nyheter och sånt som de delar.

En pojke gick mot strömmen med att förutom att bara vara en observatör av sociala händelser så hade han Facebook som en samlingsplats för viktiga nyhetsuppdateringar samt för att följa trådar som behandlade viktiga samhällsfrågor. Som kontrast till övriga deltagare hade han även funderingar på att ta bort Instagram.

Sociala medier försvinner mer och mer i mitt liv. Jag kan se mig så att jag en dag tar bort mitt Instagram och kanske låter Facebook vara kvar där.

Utsagor likt detta tillhörde undantag då funktionen av sociala medier i den undersökta gruppen just verkade vara den ytliga och tämligen oproblematiserande kontakten.

Vad tycker du om mig? - Om "gillningar" och mentaliserande.

De flesta deltagarna ville ha kommentarer och "likes" på sina inlägg och ägnade därför mycket uppmärksamhet åt bevakning av olika appar:

Använder mest Instagram och där lägger jag ut många bilder. Har man lagt ut en bild på Instagram är man ute och kollar hela tiden. Det kan vara bilder på sig själv eller kompisar eller hästar.

Har många kompisar som lägger upp en bild och sen tar bort den om de inte får kommentarer. Sen lägger dom upp den efter en vecka och ser om det går då. Man vill ha bekräftelse... nu får jag många likes på den här bilden då tycker dom att jag är snygg.

Många av deltagarna beskrev, förutom en nyfikenhet på gensvaret, även stressrelaterade upplevelser i samband med att de hade lagt ut bilder för beskådan. De hade föreställningar och fantasier om vad som hände på mottagarsidan när en bild blivit upplagd vilket denna flicka illustrerar så här:

Man hänger upp sig jättemycket på det här med sociala medier så får man mycket likes så känner man att nu tycker dom andra också att jag ser bra ut, får man mindre likes så känner man att nånting blev fel.

En deltagare uttryckte hur stressad han kände sig en stund efter publiceringen av en bild på sociala medier i de fall där personer utanför den närmaste vänkretsen hade tillgång till bilden:

Desto fler likes du har desto coolare ser det ut. Jobbigt att de som inte är så bra kompisar sitter och tittar på ens bild som inte har så många gillningar. Man är stressad över att få många likes. När jag lägger upp så har jag koll en timme så att jag ser direkt om någon gillat. Sen lägger jag undan den och kollar några timmar senare. Det är väldigt jobbigt när det gått kanske fem minuter och du har bara har 2-3 likes för det är vissa som lägger upp och de får över 50 likes på 5 minuter. Dom har ju självklart större nätverk också.

Det upplevdes som mindre stressande att använda sig av Snapchat där bilderna försvann efter några sekunder vilket gav en större frihet att lägga ut material som inte var så genomtänkt vilket flera av deltagarna kommenterade:

Man kan skicka väldigt fula bilder på sig själv och roliga bilder utan att dom kan spara bilderna.

Några av deltagarna uppgav att de inte blev påverkade av om de fick "gillningar" eller inte men sa samtidigt att de aldrig la ut dåliga bilder. Det fanns också en trygghet i att kompisarna nog skulle gilla ens bilder vilket en flicka beskriver så här:

Jag är inte ute efter liksen men det är klart man lägger ut att man tar en bild på sig i spegeln och då får man bara snälla kommentarer från kompisar.

En av dem kommenterade att hon hade fullt fokus på mobilen även under lektionstid när hon lagt ut något. Fick hon något meddelande svarade hon genast:

Jag har telefonen i fickan för det mesta och klickar under varje lektion.

Att det fanns en risk att kommentarer och gillningar kunde missuppfattas och slå tillbaka på den egna personen berördes av en deltagare:

Om det är en jättesnygg tjej men lättklädd då går jag inte in och gillar för alla ser ju att jag har gillat den och då tycker dom att jag är väldigt pervers. Om någon populär kille gillar någon sån bild går tjejerna in och kollar och vad gillar dom och hur ska vi kunna bli så som dom gillar. Om man går in och gillar en killbild kan ju tjejerna se det och jämföra en med den bilden och tycka att den andra är snyggare och det kan sända ut signaler till andra killar att man gillar samma kön. Om man är i samma grupp kan man gå in och gilla en kille men om det är någon utanför blir det mer känsligt, om det är någon jättepopulär kan man gå in och gilla.

Slutsatsen blir att priset av jakten på "gillningar" och pareringen av olika kontakter kring detta faller utanför ramen för omsorg om ungdomarna själv och vad dessa ska orka med. Att få hänga med på ett hörn i ett nätverk av ständiga potentiella kontakter och att därmed bli "gillad" tycks vara det viktiga.

"Gillningarnas" betydelse som vägvisare

Som behandlats i föregående tema var "liksen" viktiga som bekräftelse på att andra tyckte om de bilder som ungdomarna la upp. De flesta ungdomar uttryckte att gillningarna fungerade som vägvisare för dem. Flera sa att de blev styrda av hur många likes och positiva kommentarer de fick och att ju fler likes en bild fick desto fler liknande bilder ville ungdomarna lägga ut. En deltagare påpekade risken att gå för långt och bli utsatt eftersom personer som var mer utmanande klädda och har poser fick mer likes och kommentarer.

Man får en bild av att det här är fint och det här är inte fint, om man ser ut så här är man fin och ser man ut så här är man inte fin och de blir väldigt utsatta.

En flicka uppgav att hon och vännerna ofta först kunde välja ett testa potentialen med bilden genom att lägga ut den till vissa valda vänner innan det gick ut till alla. Dock tillade hon att en "dålig bild" enligt henne lika gärna kunde handla om bilder tagna utan egen förberedelse, "i smyg", så att man inte hade "finaste blicken", och att det därmed inte alltid handlade om kroppsformen i övrigt.

Om ungdomen var missnöjd eller tidigare varit detta med någon aspekt av sig själv kunde det vara extra betydelsefullt att någon lämnade positiva kommentarer vilket dessa två flickor beskriver:

Jag är missnöjd med mitt hår så jag gillar om någon skriver något om mitt hår, då får man ändå en bekräftelse på att det är fint.

Jag är mest nöjd med håret och mina läppar... får många komplimanger. Jag tycker om det som folk ger mig komplimanger om.

En flicka berättade att alla som hon umgicks med hade något komplex och att de ständigt jämförde sig med andra. Det kunde röra sig om kändisar och andra som dök upp i flödet men även med dem som man såg i verkliga livet som t.ex. i skolan. Hon tyckte själv att hon alltid var på alerten när det gällde att lägga märke till hur andra såg ut och att hon blev påverkad känslomässigt för en kort stund i omedelbar anslutning till att hon såg någon som var vacker. Även hon hade uppfattningen att det fanns ett tydligt kroppsideal som alla gick efter och som drog till sig många likes:

Om man verkligen ser perfekt ut så får du mycket likes. Bland dom tjejerna jag umgås med när alla tänker perfekt så tänker alla på samma kropp och på samma utseende.

För att sträva mot att den egna bilden skulle bli så fördelaktig som möjlig sa denna flicka att det var vanligt att ta hundra bilder, därefter göra ett noggrant urval så att man syntes från sin bästa vinkel samt lägga på filter.

I föräldrarnas beskydd

Allra vanligast rapporterade ungdomarna om regler från föräldrarna gällande mobiltelefonens användande framför andra, främst familjen. Föräldrarna har då framfört regler gällande måltidssituationer samt situationer där man ansett att allas fokuserade samvaro varit att föredra, så som familjens gemensamma aktiviteter. I något fall var reglerna oskrivna och även bara vagt uttalade, men alltjämt noga uppföljda och markerade av föräldrarna vid ungdomens ifrågasättande av regeln. Ungdomarna har nästan utan undantag lätt att se föräldrarnas perspektiv vid regelsättning, även om de inte gillar regeln i sig. Ungdomarna presenterar en del föreställningar om vilken roll föräldrarna bör ha i sina barns liv.

Ungdomarna gjorde skillnad mellan att ha mobilen framme i olika sällskap. En flicka uppgav enligt följande:

Det känns respektlöst att sitta med mobilen när jag pratar med familjen. När jag är med kompisar är det helt annorlunda och alla har sina mobiler uppe som en självklar del av umgänget. Vi blir alltmer beroende av mobiler.

Det fanns en inställning hos föräldrarna, så som ungdomarna uppfattat det, att mobilen utgör ett konkurrerande intresse till både läsläsning och sömn. I ett enskilt fall betraktade föräldern dock mobilen som en bra hjälpreda i samband med läsläsning, med tanke på tillgång till nätsurf och sökande av information. De flesta av ungdomarna kunde lätt återge när föräldrarna anser det lämpligast att släppa mobilen på kvällen, för att tillförsäkra den unge god natts sömn. För det mesta rörde det sig om en timme före läggdags. Det fanns enligt ungdomarnas beskrivningar hos föräldrarna tankar om den känslomässiga upptagenhet som lätt uppstår kring aktivitet på sociala medier. Även i något fall rapporterade deltagarna i studien om föräldrarnas rädsla för exponering för magnetstrålning från mobiltelefonen. En flicka berättade fnittrande att föräldrarna själva börjat gå mot sitt förbud att ha mobilen inne på flickans rum om kvällarna. Det hade hänt att föräldrarna kommit till flickan och börjat visa spännande saker på sina egna mobiler. Tydligt var också att att de ungdomar som inte lämnade in sin telefon till föräldrarna på kvällen hade sena vanor att släppa denna.

Föräldrarnas roll vid regelsättning gällande typen av nättaktivitet, vare sig på mobilen eller på datorn, tonades ner av många av ungdomarna. Det var för somliga svårt att komma ihåg om föräldrarna någonsin satt några regler om detta, för andra något lättare. De flesta av dem som tillskrev sina föräldrar en involvering här hävdade samtidigt sin egen autonoma roll och sitt goda omdöme att välja rätt kontakter, såväl som att hålla på tiden för surfandet, så som överenskommit i familjen. Ungdomarna uppgav som regel att föräldrarnas och deras eget omdöme om valet av lämpliga kontakter sammanföll i hög grad.

Om kontrollen över nättaktiviteten och nätbeteendet för ungdomarna kunde flertalet av dessa berätta att de haft sina föräldrar som vänner på Facebook, i vissa fall även på Ask.fm. Dock var Facebook för ungdomarna i studien redan ganska mycket "ute" som sajt.

Ungdomarna hade lagt till sina föräldrar på både eget och föräldrarnas initiativ. Ungdomarna beskrev det som att, att ha föräldern som vän hade en viss själv censurerande effekt. En flicka vars mamma hade Facebook och Instagram rapporterade följande:

Man har tänkt flera gånger det här skulle jag vilja lägga ut men man kan ju inte lägga ut det för min mamma kommer inte att gilla att jag lägger ut det.

Det fanns hos ungdomarna god kännedom om att stå på olika trappsteg med sina föräldrar vad gäller både intresset för, kunskapen om samt inte minst prioriteringen för att hantera det tekniska kring de olika sajterna på internet. Därför kunde ungdomarna med glimten i ögat redogöra för föräldrarnas övertygande och uttryckliga vilja att få vara tillagda som vänner till sina barn, med ett förmodat lugn som bieffekt för föräldrarna.

Även uppgav ett par av ungdomarna att de kunde tänka sig att blockera föräldern/föräldrarna eller redan hade gjort det då föräldrarnas "snokande" blivit för besvärande alternativt att ungdomarna också kunde tänka sig att helt enkelt skaffa ett nytt konto med ett nytt hemligt alias kopplat till en mejladress på annat håll, vilket gjorde att föräldrarna inte behövde få se sitt barns bild dyka upp som en föreslagen kontakt. Trots en inledande deal med föräldrarna att ha med dem som vän på Facebook hade blockeringen inte vållat någon förtroendekris i de fall som ungdomen redan gjort detta. En flicka berättade att hennes pappa satt det som villkor för flickans eget Facebook-konto att då absolut inte kräva att ha pappa som vän.

Förutom föräldrarna, vännerna och skolan så ansågs även tv-program som Stalkers och Trolljägarna vara bra källor för information om riskerna med att bli identifierad på nätet. I övrigt var det ingen som mer exklusivt kunde återge regler för vilka sajter som enligt föräldrarna var lämpliga att gå in på. Ingen kunde rapportera att det förekommit någon "barnspärr" i deras egen dator för surfandet.

En övervägande majoritet av ungdomarna i studien rapporterade att de ännu varit mycket mer för att ha fysiska möten med kamraterna vid lek och umgänge i låg- och mellanstadieåldern. Alltså hade nätaaktiviteten för deras del tilltagit rejält under bara de senaste 2-3 åren. Trots detta var det väldigt få ungdomar som uppgav att regelverket förändrats något nämnvärt sedan tidigare barndom. Kontrollen kunde dock under låg- och mellanstadietiden mer vara knuten till tillgång till egen dator, vilket många av ungdomarna ännu inte hade haft. Ungdomarna verkade inte ha medvetandegjort denna delen av regelsättning men hade förstått att det för deras del hade inneburit konsekvensen att vara mer aktiv i fysiska möten med kamrater.

Det är andra tider nu

Temat beskriver ungdomars uppfattning om föräldrars kunskap om sociala medier samt vilka faktorer som spelar roll när det gäller att anförtro sina problem åt andra.

Ungdomarna beskrev att de var flitiga användare av sina mobiltelefoner och överlägsna sina föräldrar när det gällde att förstå sig på hur den nya tekniken och programvaran i form av appar fungerade. Nästan alla ungdomar uttryckte att föräldragenerationen levde ett mycket annorlunda liv än vad dagens ungdom gör och att detta glapp skapade ett visst avstånd när det gällde kommunikationen mellan ungdomar och föräldrar. Ännu tydligare var ungdomars upplevelse av vem de skulle vända sig till när det gällde teman som gryende förälskelse, sexualitet och även eventuellt intresse för rusmedel. Så här uttryckte sig en pojke respektive flicka om varför det inte var självklart att vända sig till föräldrarna om man behövde någon att prata med:

Ungdomar förstår nog bättre. Det är en annan tid. Mina och mina föräldrars problem är inte samma längre... pappa var ute o spelade fotboll på rasterna...vi sitter med iPad i skolan på rasterna... de tror sig veta vad problemet är... föräldrar tror att de förstår men de förstår inte riktigt"...mamma kan hjälpa till med den kommunikativa biten... hur man pratar med tjejer, enda tillfället då jag skulle känna att jag vänder mig till föräldrarna.

Människor i ens egen ålder förstår bättre vad du går igenom än om man snackar med någon som är äldre... om jag snackar med min mamma nu så kommer hon inte att förstå för när hon var yngre så hade dom ju inte mobiler och internet... vet inte ens om de hade Tv. Mobbning idag är ju helt annorlunda än det var förr... man tror att någon i ens egen ålder förstår bättre.

En av anledningarna till att hellre tala med kompisarna var att de ansågs mer insatta i ungdomars villkor vilket de här två deltagarna vittnar om:

Till exempel med sociala medier... kompisar förstår ju 300 gånger mer... de har mer förståelse...de har också koll på vad som händer och vad det är och så. Föräldrar har kanske lite klokare tankar men det känns ändå som om kompisar förstår mer...till exempel Instagram... om det skulle hänt något där så tror jag att mina kompisar hade förstått mer eftersom de också är medlemmar på Instagram och har sett samma sak.

Jag litar på dom mer egentligen och det är samma sak... dom förstår ju också vad som händer runt omkring och vad det ..alltså dom kanske känner dom personerna som säger det och så vidare. Ens föräldrar kanske blir sura på en om det är nånting så då känns det bättre att säga det till ens kompisar.

Det fanns också tankar från några deltagare kring föräldrarnas reaktioner och gensvar på ungdomarnas bekymmer samt en övertygelse om att andra ungdomar skulle ge bättre råd vilket en flicka beskriver så här:

För dom är ju också inne på samma sidor och appar... det är ju inte föräldrarna direkt... då förstår dom ju lite bättre typ vad som kan hända... dom är ju med en hela tiden i skolan och vet vad som händer där och det är ju inte föräldrarna.

Föräldrarna skulle nog börja babbla om en massa saker och ja att man inte ska ta åt sig. Dom skulle börja babbla om allt möjligt som kan hända om näthat och om man skriver något elakt och ja ta bort sidan och allt sånt men ens kompisar säger bara åt en att inte ta åt sig för att det inte är sant till exempel eller så.

En av deltagarna återgav att hon kände sig bekväm med att anförtro sig åt både kompisar och föräldrar och kunde resonera kring betydelsen av den erfarenhet som vuxna representerade:

Många ungdomar tror att dom som är äldre inte förstår en och det kan jag själv känna ibland att de vet inte hur det är just nu bland alla ungdomar så det är enklare att gå till någon annan som är i ens egen ålder och berätta om alla möjliga problem... kanske för att dom inte använder dom sajterna många av dom... och att de kanske inte förstår hur dom ungdomarna tänker. Det tycker jag är fel för dom vuxna har bättre erfarenhet och kan ge bättre råd.

Ungdomars bilder av förhållandet till föräldrarna inkluderade mer sammantaget den ofrånkomliga spänningen i både sökandet till och från varandra. Ungdomarna förmedlade

känslor av att vara involverade i något väldigt naturligt mellan föräldrar och barn men att samtidigt inte riktigt kunna förstå varandra eller ännu mindre att kunna hjälpa varandra med det som ingår i vart och ett av perspektiven.

Ingången till puberteten

Ett par av flickorna i studien berättar att de upplevt sig som ensamma då de kommit in i puberteten tidigt och att de därmed upplevt sig som annorlunda än kompisarna. Flickorna har känt sig missnöjda med sig själva och de har inte vetat längre hur de ska klä sig eller bete sig för att passa in. De kom utanför kamratgruppen, umgicks inte alls med klasskamrater och kände sig ensamma.

Jag kom in i puberteten väldigt tidigt och utvecklades snabbare än de andra tjejerna i min klass. Jag gick i fyran och var 10. Jag upplevde allting själv. Det var ingen annan som förstod vad som hände. Jag växte mycket snabbare och såg så annorlunda ut jämfört med dom andra. Jag såg mycket äldre ut, då blev det lite konstigt emellanåt.

Räddningen blev att denna flicka fick en mentor som hon kunde umgås med lite extra under den jobbiga perioden och att hon hittade kompisar utanför skolan. Flickan upplevde sedan att hon passade mer och mer in i klassen ju äldre hon blev och då de andra kom ikapp i utvecklingen.

Flera har minnesbilder av att det varit svårt för de klasskamrater som kom in i puberteten tidigt och speciellt i situationer där de riskerade att visa sin kropp:

Dom som var först gick undan på idrotten och så där.

Kompisar som varit först har tyckt det varit jobbigt.

Någon hade erfarenhet av att komma in i puberteten långt senare än sina kompisar och uppleva sig som yngre än resten av klasskamraterna vilket skapade en obalans men inträdet i puberteten blev lättare när det väl hände och upplevdes inte lika dramatiskt:

Jag ändrades ganska sent och då var jag redan van vid hur dom var.

De som varit någonstans i mitten har verkat uppleva inträdet i puberteten som minst komplicerat:

Jag var mitt emellan. Inte särskilt jobbigt egentligen. Nog jobbigt för dom som är först och dom som kommer sent.

Jag tyckte inte det var så jobbigt. Vi skrattar och tänker tillbaka på vad vi gjorde då. En av mina vänner fick mens sent men hon skämtade om det. Jag tyckte det var mest

intressant att få mens och sådant. Jag tyckte det var intressant. Man tänker så här: jag är inte bland de sista av mina vänner, jag var bland de första. Hade jag varit sist så hade jag nog bara velat få det överstökad och få mens någon gång.

En pojke beskrev att han var lite rund på mellanstadiet och blev retad för det men att han började må bättre då han kom in i puberteten och började växa.

Det var en rätt så stor fördel att vara tidig tycker jag. Jag blev mycket längre än de flesta. Jag började växa, fick skägg och så. Det var jättekul. Hade lite problem med acne ett tag. Ju längre jag blev ju mer nöjd blev jag. Kroppen töjdes ut och jag blev längre än de som sagt något.

Det jobbigaste var när man var väldigt ung. Man knuffas väldigt mycket mot den sexuella riktningen både av musik och av sociala medier. Man blir lite mer nyfiken och tjejerna tycker att man är jättekonstig och lite äcklig och man inser rätt snabbt att man måste tona ner det lite.

Strävan mot ett kroppsideal

Det rådde stor samstämmighet om att det fanns ett tydligt kroppsideal som ungdomarna hade att förhålla sig till och som de jämförde sig med. Det som ansågs som fint enligt våra kvinnliga intervjupersoner var att ha smal midja, stora bröst och stor rumpa. Många la till att man helst också skulle ha långt hår. Följande deltagare sammanfattade i sitt uttalande det ideal som nästan alla flickor hade beskrivit:

Nu är typ bilden av den perfekta tjejen stor rumpa, jättestora bröst, jättesmal, så ska det va.

Även pojkarna hade en bild av hur en ung man förväntades se ut vilket en av deltagarna beskriver nedan:

Idealet på nätet.. en kille i min ålder ska ju vara extremt stark o välbyggd, han ska ha ett fint ansikte, han ska va lång också, han ska ha magmuskler och bröstmuskler... det är den bilden man får, det är skönhetsidealet alla män ska sträva efter egentligen enligt skönhetsmagasin och så. Det är väldigt mycket krav på att man ska ha synliga magmuskler.

Det var också tydligt att ungdomarna ständigt exponerades för bilder på det som de ansåg vara den perfekta kroppen vilket väckte såväl tankar som känslor om egna tillkortakommanden. Det fanns tankar om att livet skulle varit mycket bättre och att självförtroendet skulle påverkats i positiv riktning om det egna utseendet legat mer i linje med

idealet. Bilden av det perfekta utseendet var dessutom något som ständigt kom upp i samtal och kommentarer ungdomar emellan. Nedan relateras ovanstående av några flickor:

Alla snackar om det... varför ser inte jag ut så, kolla kroppen, kolla hennes hår, kolla hennes ögon, varenda dag så hör man nånting sånt i skolan så det har fastnat på väldigt många, och det är ju just det med sociala medier att man har hängt upp sig på det.

Man påverkas ändå om man ser bilder hela tiden på tjejer som är jättejättesmala, stora bröst och jättestor rumpa. Det är klart att man känner sig inte tillräcklig, oh varför ser inte jag ut sådär? Varför har inte jag så fin mage? Varför har inte jag så fin näsa? Varje dag syns dessa bilder!

Det var vanligt bland de flickor vi intervjuat att de strävade efter att förändra det egna beteendet för att försöka efterlikna idealet så mycket som möjligt.

Jag har extremt komplex över mig själv... jag har verkligen hängt upp mig på det där idealet att jag ska se ut sådär... jag bryr mig väldigt mycket om vad jag äter till exempel om jag tränar tänker jag rätt mycket på att nu måste jag verkligen ge järnet. Det blir att man tänker jag kanske skulle äta nyttigare, träna, det är så för alla tjejer.

Även en av pojkarna uppgav att han och hans kompisar arbetade hårt för att komma så nära idealet som möjligt och han redogjorde för föreställningen att det inte fanns något annat alternativ:

Jag och mina kompisar har börjat gå till gymmet så det blir ju bara bättre och bättre. Det här med muskler och sånt det är ju något man får jobba på, det gör ju vi i min kompisgrupp, vi gör det för att vi känner att vi måste, vi har ju knappast något val känner vi, vill man skaffa en flickvän måste man vara stark och ha mycket muskler, annars kommer dom knappast att vilja prata med en.

En deltagare berättade att man under lektionen tagit upp och diskuterat idealet i ett försök att påverka eleverna att släppa föreställningen om ett ideal men att det inte hade hjälpt henne att ändra inställning:

Jag är så fast i det här så det har inte påverkat mig på något sätt.

Att känna sig tudelad

En del av deltagarna kunde uttrycka sig relativt normkritiskt gällande kroppsideal och klädkod i skolan, exempelvis, och refererade till olika inlägg om detta på sociala medier. När dessa ungdomar sedan kommenterade sin egen kropp framkom det att det onekligen var

svårt för de flesta att helt släppa tankarna på hur det egna utseendet jämfördes med andras. Vissa andra menade att denna ambivalens låg hos andra. Dessa deltagare beskrev att vissa flickor som uttryckte sig kritiskt över att det fanns en press på att se ut på ett speciellt sätt ändå samtidigt visade upp just sådana bilder av sig själv som var i linje med detta ideal.

Många tjejer lägger ut bilder när de står vid spegeln och putar ut med rumpan och bröstet och trycker in magen för att få den perfekta bilden och så får de massa kommentarer om hur snygga de är och hur snygg deras rumpa är och så blir de kända på grund av det och får en massa följare... och sen klagat de ändå på att idealet finns.

Flera deltagare vittnade om att de med lite mer ålder hade lärt sig acceptera sina kroppar och fått annat perspektiv på kroppsidealet:

Innan kände jag mig alltid tjock, och det är ju inte bra. Det är ju bara såna dumma tankar som kommer men det är kanske så här det ska vara med mitt utseende trots att jag kan slås av mina missnöjda tankar.

En annan flicka beskrev att hon blev mer påverkad av idealet när hon var yngre och att hon vid den tiden försökte gå upp i vikt genom att äta mat sent på natten. Hon påpekade att hon var mer nöjd med sig själv nu och att hon inte brukade jämföra sig med andra men tillade därefter:

Det händer när jag ser en kändis att jag tänker varför är inte jag så fin?

Framför allt flickorna i studien berättade ofta att ambivalensen kring förhållningssättet till idealet även ofta kommit upp i samtal med föräldrarna, förutom där skotten haglade allra mest, alltså på deras sociala medier. Flickorna beskrev en stödjande hållning från föräldrarna till att kunna våga stå på sig, oavsett hur man pratade om detta mellan ungdomarna.

Ensam är inte stark

Det fanns en genomgående uttalad rädsla för att inte vara accepterad, att förlora sina kompisar av olika anledningar och att på det sättet riskera att bli ensam och övergiven samt att känna att andra inte tycker om en. Att riskera att få negativa kommentarer på nätet upplevdes också som hotfullt, dock i de flestas fall utan någon egen erfarenhet av detta.

Om man blir nätmobbad så känner man jätterädsla för det. Om man får en dålig kommentar så mår man inte bra, man tar ju åt sig. Man tror att personen har rätt: är jag så här, upplever andra mig som den här personen gör?

Att inte bli accepterade utan tvekan, det skulle jag nog faktisk säga. Man behöver få bekräftelse genom att folk gillar ens bilder på Facebook och Instagram och kommenterar på det. Man letar ju efter bekräftelse på många olika sätt och man vill ju liksom ha många kompisar och man vill ju ha en bästa kompis. Det är ju så idealet för kompisar också ser ut. Jag tror utan tvekan att om man inte passar in någonstans så ligger man illa till.

Flera flickor kommenterade rädslan för att bli dömd och att bli uthängd på nätet, kanske till och med för något man inte gjort.

Att förlora sina kompisar och kanske bli uthängd på nätet. Det kan vara allt möjligt: vem man är med, hur man ser ut, var man kommer ifrån och allting, om man sagt nåt konstigt som nån har missuppfattat.

Gör man en sak som anses vara dålig så sprids det så snabbt. Om en tjej till exempel har sex. Jag vet inte hur, men alla får reda på det jättesnabbt. Det sprids jätteenkelt och sen får denna tjejen ett rykte. Så man är rädd för att bli dömd. Konsekvenserna blir att man får elaka kommentarer. Ser någon dig så tänker dom bara dåliga saker om dig och man blir utfrys.

En flicka tyckte i likhet med andra deltagare i studien att den största rädslan för ungdomar idag är att förlora sina vänner eller att behöva flytta iväg från sina vänner. Flickan satte detta sedan i samband med viss egen utveckling och mognad.

Om jag hade behövt flytta ifrån (stad X) som för ett år sen så hade jag blivit helt förtvivlad. Det är här jag har mina vänner. Men nu vill jag, typ, bara flytta.

En pojke betonade i likhet med de andra ungdomarna att uteslutandet från gruppen var den primära rädslan för honom. Denna pojke lade sedan till att det kunde gälla specifikt rädslan att bli utesluten från fester. Pojken reflekterade i samma andetag med samma självklarhet över rädslor som kunde drabba en personligen och som drabbar hela mänskligheten eller delar av mänskligheten och att detta framför allt blivit tydligare för honom i och med hans mognad.

Det är det här med Ebola. Ibland kommer jag att tänka på hur skör världen är. Ja, jag behöver plugga mer biologi för att riktigt fatta vad det är för något. Men jag får en mer och mer utvecklad världsbild som inte är bra. Det skrämmer mig lite hur obetydliga vi är och hur stort universum är, lite sånt där. Jag gillar inte min världsbild och vart vi är på väg mot.

Samma pojke fortsatte sedan med sin beskrivning av utvecklingen av rädslor från det vardagsnära och banala tidigare till att nu omfatta allt större och mer abstrakta frågor. Pojken gjorde också ett antagande att utvecklingen var likartad för andra i hans ålder.

Nån dag behöver man sticka ut och skaffa ett jobb och plugga. Vissa får sjukdomar och vissa dör. Och sen ... hörde du om det att det var någon från (stad X) som stack till ISIS för att kriga? Jag vet inte hur jag ska förklara det, men jag blir riktigt chockad. Man har levt i sin lilla bubbla i (stad Y) hela sin barndom i trygghet och så blir man sen mer och mer medveten om hur det egentligen är. Jag antar att det är så för alla.

Nätverket på nätet

Temat tar fasta i ungdomars utvecklade strategier för att skydda sig själva och sina vänner för oseriösa eller på annat sätt hotfulla kontakter på internet samt mentaliseringen kring detta.

Det fanns en medvetenhet om att man kunde bli utsatt, mobbad och uthängd på nätet och flera ungdomar beskrev att de hade en beredskap för hur de skulle hantera sådana situationer. Ett sätt var att vara restriktiv med dem man släppte in och att ha privata konton vilket illustreras av följande flicka:

Har fått vänförfrågningar från gamla gubbar men det är bara att neka dom, blocka dom, det är lätt att stänga ute... fula gubbar är folk så medvetna om att det finns idag så det är inte lika vanligt.

En annan flicka uppgav att hon inte blev påverkad om hon fick negativa kommentarer eller omdömen så länge det rörde sig anonyma avsändare:

När det bara är anonymt så är det ingenting och bry sig om. Det är face-to-face som gäller. Jag kan skriva till dom: Du borde inte skriva hat till dom (vännerna) om du inte kan visa vem du är.

Denna flicka hade gjort det till en sport att avslöja kontakterna i stället för att tänka på det jobbiga med kommentarerna eller de obehöriga inviterna.

Det är så enkelt att få dom att prata med en. Man gör olika experiment med att testa vilka alla nya kontakter är. Man skriver korkade saker och ser man att de fortfarande vill ha kontakt med en så frågar man dom direkt om de verkligen vill prata med mig. Så jag har gjort det till en lek så jag avslöjar dem snabbt.

Nästan alla uppgav att vännerna kunde räkna med stöd om det uppdagades att de fått obehagliga eller negativa kommentar vilket två deltagare redogjorde för så här:

Dom som har lite mer rykte... det kan ju hända att dom får någon taskig kommentar ibland och då brukar jag faktiskt snacka med dom, det är ju inte du, det är dom som hänger upp sig på dig, så att man verkligen hjälper dom.

Om någon får en taskig kommentar så stöttar alla en snarare, man stöttar personen till max annars hade man mått ännu sämre.

De flesta beskrev att man höll ihop och mobiliserade flera kompisar och gav sig på dem som hade skrivit negativa kommentarer till ens vänner. Som exempel kunde behovet av försvar spridas muntligt inom ett bestämt geografiskt område och flera av vänner och bekanta på skolan kunde därmed gå in och berömma bilden som kritiserats. Om någon saknade tillräckligt med likes på sina inlägg eller utlagda bilder kunde vännerna också rekryteras för att gå in och gilla bilden.

Vi är ett stort gäng. Det är inte så många som vågar säga något taskigt till någon av oss. Vi skrämmer inte folk men dom vet att vi är en grupp som ställer upp för varandra.

Att ställa upp för sina vänner när de blev utsatta sågs som självklart av de flesta deltagarna och de flesta hade också erfarenhet av att det gav önskat resultat vilket en flicka illustrerar så här:

Om dom säger det till mig bryr jag mig inte så jättemycket men hade de sagt det till några av mina vänner då hade jag blivit jättearg och det har hänt...min kompis hade lagt ut nån bild och då hade en kille kommenterat oh så ful och jag blev jättearg och kommenterade tillbaks... vi bråkade typ... jag och en annan tjej försvarade henne och sen så började den killen skriva jätteelaka saker men då kom en av våra vänners killkompisar och sa till han den killen o då slutade han.

Att kompisarna bildade egna skyddande nätverk mot näthat sågs som mer naturligt och önskvärt än att föräldrarna skulle hantera problemet vilket en av deltagarna beskriver:

Jag har också pratat med mamma och hon är den som är den mest förstående och kan ge goda råd. Men pappa är den som vill ta actions och vill genast gå hem till den personen som skrivit hat till mig och tala med den personen. Och då säger jag genast till pappa: Nej, gör det inte! Du får inte gå dit! Det är redan över!

Speglingar i natten

Flertalet ungdomar beskrev en relativt lugn och skön stund för sig själv med en stängd dörr från resten av familjen och ett sökande till tankar kretsande dagens innehåll, i de

fleestas fall med nöjesteknik eller böcker som hjälpmedel på sängkanten. Det fanns en ungdom bland alla deltagarna som delade rum med ett syskon. Det allra vanligaste var att tankarna snurrade omkring skolarbetet. Det förekom en del oro över både enskilda uppgifter och över hela terminens sammanlagda studieresultat. Även familjerelationerna och kompislivet upptog en stor plats i ungdomarnas tankar före insomnandet på kvällen. Ganska typiskt intog ungdomarna sitt eget perspektiv vid sammanfattningen av dagens händelser då det troligen just var den enda viktiga stunden i sällskap med bara sig själv. Speciellt konflikter kunde dyka upp för vissa, inte sällan med ett uppseglande handlingsalternativ till hur det lösts *de facto*. Någon av flickorna berättade också om sin planering för de kläder hon skulle ha på sig dagen efter.

Ibland lägger mig bara utan att tänka på något speciellt. Jo, sen kan jag tänka: Vad ska ha på mig i morgon? Jag tänker: Stämmer det jag har lagt fram? Går det ihop?

En flicka berättade om en synnerligen lång vakentid i sängen, ända in på småtimmarna, då hon själv inte förmådde sig att lägga ifrån sig mobilen, och absolut inte heller ville att föräldrarna skulle lägga sig i. Flickan tycktes ha förståelse för att ögonblicket innan insomnande var en stund för henne själv, dock så att lockelsen av det sociala i alla fall tog över. Flickan beskrev sedan också hur hon visserligen hade en del aktiviteter på sina sociala medier men att hon samtidigt var upptagen av något annat:

Jag ligger där och jag drömmer inte men jag tänker såna tankar som inte har hänt. Jag gör, typ, drömmar av mina egna tankar. ... Och sen på morgonen så kommer jag ihåg vad jag tänkte och önsketänkte. Då har jag redan glömt det jag gjorde på nätet, om jag pratade med nån och så.

En pojke var tydlig med att denna kvällsstund var av speciellt värde.

Det är kul att ta ett steg upp från sig själv innan man somnar: kollar på film och läser.

Diskussion

Resultatdiskussion

Syftet med studien var att undersöka hur ungdomar rör sig mellan den verkliga och den internetbaserade världen.

Rösten från föräldrarna och den trygga anknytningen tycks finnas internaliserat hos de flesta ungdomar i studien. I avsnittet *I föräldrarnas beskydd* utger sig ett flertal av ungdomarna att ha en självklar insikt i riskerna med okända kontakter och med en alltför stor nätaktivitet och detta dessutom, enligt ungdomarna, utan att det någonsin funnits eller för den delen behövs några regler kring detta. Anknytning tillsammans med regler från hemmet,

normer, identitet, såväl personlig som social, är ofta egenskaper och kvalitéer som ungdomar kan rapportera som en självklarhet utan att förstå omgivningens betydande roll i att det ser ut som det gör.

I studien framkommer ungdomarnas oberoende av tid och rum när det handlar om att använda sig av kontakterna på nätet. Föräldrarnas uppgift när det gäller hur mycket de lägger sig i ungdomarnas internetanvändning begränsar sig främst till att gränssätta gällande tidsaspekten. Den äldre generationen har fostrats i konventionen att respektera tider för telefonuppringningar och sociala möten. I vårt moderna samhälle har tidsgränsen luckrats upp (Heidegren, 2014) och med den nya tekniken är det möjligt att ringa dygnet runt med vetskap att mottagaren kan sätta sin mobil på ljudlöst med ett snabbt klick. Ungdomarna i studien återger bilder med stor överensstämmelse med Heidegren att det inte finns någon tidsgräns för när det är passande eller opassande att gå in på sociala medier och försöka få kontakt med någon annan. Det är enligt ungdomarna mer upp till mottagaren att sätta denna gräns än till den som initierar kontakten.

Aktuell studie visar att ungdomarna upplever att det finns ett stort glapp mellan ungdomars och föräldrars kunskap när det gäller den tekniska utvecklingen och hur den påverkar ungdomars livssituation. Från ungdomarnas perspektiv innebär detta att föräldrar inte förstår hur det är att vara ung idag och det blir därför svårt att vända sig till föräldrarna med vardagliga problem. Jörgensen (2004) hävdar att det alltid funnits ett kunskapsglapp mellan generationer men att utvecklingen idag sker med en så rasande fart att detta glapp även uppstår inom samma generation. Statens medieråd (2015a; 2015b) uppvisar statistik som gör det tydligt att internetanvändningen går ner i åldrarna och att det inte är ovanligt att tvååringar leker med iPads som är uppkopplade till internet. Detta innebär att syskon som har vuxit upp med några års mellanrum har haft stora skillnader i hur de sysselsatt sig och lekt.

Det är bara ett par av ungdomarna i studien som kan beskriva egna svåra affektladdade möten på sociala medier, vare sig med jämnåriga eller okända vuxna. Bilden står i paritet med rapporter från olika utredningsmyndigheter, Statens medieråd (Statens medieråd, 2015a; Statens medieråd, 2015b), med flera, samt mediebevakningen i dagstidningar (Sydsvenskan, 2015) enligt vilka ca 20% av ungdomar i åldern 13-18 år drabbas och detta mer sällan än en gång in månaden. Trots dessa siffror är den subjektivt upplevda risken för påhopp och missförstånd enligt ungdomarna allestädes närvarande. Av denna anledning utger sig ungdomarna för att vara försiktiga i sina kontakter.

Jakten efter någon som kan höra ens rop online och som kan bekräfta en aktuell känsla är igång lika fort som den förra avslutades. Det blir väldigt ofullständigt med de olika

kontakterna och avsikterna eftersom det är flödet som gäller, så som det även framgår av avsnittet *Ständigt ajour*. Det inlägg som lades ut för fem minuter sedan är i princip redan historia. Detta står i strikt överensstämmelse med Turkles (2011) resultat om ungdomar som inte ser någon som helst anledning att avstå från en kontakt och aktivitet på sociala medier eller när ungdomarna får sms. Varje gång man blir "störd" kan det också vara en potentiell ny kontakt. Och under tiden man får reda på det är man trots allt "connectad". Turkle sätter möjligheten till att bli "connectad" mot att hela tiden också stå beredd att ta emot nästan vilken kränkning som helst. Många av ungdomarna beskriver dessutom hur de är inne på flera olika sajter samtidigt och har en aktivitet parallellt på var och en av dessa.

En del av ungdomarna uppger att de har kunnat ta upp nästan vilka jobbiga saker förekommande på nätet som helst med sina föräldrar. Teman kretsande kring förälskelse och sexualitet är typiskt de teman som hanteras i kamratsällskap. I enlighet med teoribeskrivningen för spegling och affektreglering (Fonagy et al., 2012; Hart, 2009; Gergely et al., 2008) förefaller föräldrarna till ungdomarna i studien ännu tillskrivas en viktig roll härvid. Endast någon enstaka ungdom uppger att hen föredrar att hålla det mesta för sig själv eller också har professionell kontakt för att bli sedd och förstådd i sina känslor och tankar.

"Gillningarna" är en stor aktualitet för ungdomarna. Tycker du om mig, tycks vara den fråga man ständigt söker svar på, som det belyses i avsnitten *Vad tycker du om mig - om "gillningar" och mentaliserande* och *"Gillningarnas" betydelse som vägvisare*. Och ändå blir man inte bekräftad över mer än någon kortare stund. Utifrån temat kroppsideal är det i dessa två avsnitt som det görs allra mest jämförelse med ett rådande kroppsideal. Förhållandet mellan midja och höfterna är i likhet med slutsatser från Frisé och medförfattarna (2014) tydligt förekommande vid beskrivningarna av idealet. Pojkarna tycks vara något friare från idealet gällande sig själva än flickorna (gällande idealet för den kvinnliga kroppen) vid sina inlägg i flödet på sociala medier. En del av flickorna förklarar ett ifrågasättande av idealet och någon av dessa även sitt oberoende av "likes" då hon enligt sig själv sällan får några. Det hårda tvärdraget mellan att både känna sig fri från idealet och att använda detta som en beskrivning av sig själv finns belyst i avsnittet *Att känna sig tudelad*.

Det framkommer ingen större skillnad i föräldrarnas stöttning till en positiv kroppsuppfattning hos ungdomarna utifrån etnisk härkomst. Enligt Frisé och medförfattarna (2014) är kroppsuppfattningen hos minoritetsgrupper i Sverige underbeforskat. Författarna till denna aktuella studie kan inte heller veta huruvida ungdomarna inför intervjudena tonar ner sina möjligen ännu mer positiva tankar om kroppen, så som det skulle kunna vara enligt

rådande Jantementalitet (Frisen et al., 2014). Dock kan sådana tankar tänkas förekomma, både i intervjun och i umgänge med jämnåriga.

Att uppfatta viljor, avsikter, förväntningar och att förstå att det finns olika sätt att kommunicera detta, utan att man för det kan ha någon 100 % säkerhet över ens egna eller andras känslor, är det centrala med mentaliseringen (Fonagy, 2012). Uppenbarligen är inte den nätbaserade kontakten och bekräftelsen tillräcklig för de allra flesta för att kunna förstå samband och att kunna göra förutsägelser. Koreanske författaren Byung-Chul Han (2013, 2014) diskuterar gillandets fenomenologi och det "uppkopplade" samhället i sina böcker *I svärmen* och *Trötthetslandet*. Författaren vänder sig starkt emot det prestations-samhälle det blivit och att individen med den hysteriskt exploaterande uppkopplingen håller på att få en själsinfarkt. Byung-Chul levererar sitt recept som lyder att utstå ledan och tristessen. Författaren reflekterar över att det ingår i det mänskliga livet att ha de jobbiga känslorna också. Att kunna ta hand om sig själv med ändrade livsstrategier har sin grund i att man i ögonblick av ensamhet och med minimal yttre stimulering finner de livsnödvändiga korreleten till känslorna och det som händer i ens egen kropp.

Med referens till ovanstående behandlas ungdomarnas reflektion över det aktuella och det livsospännande i gränslandet mellan sömn och vakenhet i avsnittet *Speglingar i natten*. Den ständiga kampen med att både kunna prestera i skolan och att hinna leva livet rapporteras av så gott som samtliga. Dock finns det många som lyfter den positiva resumén av dagen till en högst personlig och närande reflektion. Fördelningen av djupet i reflektionen hos ungdomarna är tämligen stor.

Avsnittet *Ensam är inte stark* belyser väsentliga delar av affekthantering, mentalisering och pubertet. Att en individ hamnar utanför gruppen har evolutionärt sett varit förenat med risk för utestängning och lynchning. Mentaliseringsförmåga rustar ungdomarna i studien för att uppfatta en farlig utveckling i kontakterna med de jämnåriga i både det verkliga och det nätbaserade livet. Det råder en fullkomlig enighet bland ungdomarna om att ensamhet och isolering vore det värsta som kunde inträffa i deras liv. Den pubertala processen är ovillkorlig med konsekvensen att vissa teman av den egna pubertetsutvecklingen inte finner sin lösning med detsamma utan de måste tolereras under en lång tid (Hart, 2009). Ungdomarna är tydliga med att vissa affekter måste hanteras och hämtas referens till från kompisarna då dessa har samma upplevelsekrets och därmed en betydligt större förståelse för ungdomens aktuella bekymmer.

Avsnittet *Ingången till pubertet* belyser tematiken kring pubertetsutveckling respektive kroppsideal. Resultatet faller tydligt i linje med aktuell forskning och hypotesen

om avvikelser (Frisen et al., 2014). Två flickor i studien hade varit bland de allra första i sin klass med sin tydliga pubertetsutveckling och rapporterar nu en del illabefinnande men också att de för första gången i sitt liv fått uthärda en större förändring som ingen kunnat stoppa. En trygg anknytning och bra stöd i pubertetsutveckling har varit lätt att höra hos de allra flesta ungdomar men också att puberteten innebär ett steg åt sidan från detta för att hitta egna lösningar. Att vara väl synlig med den förändrade kroppen och att ännu ha en bristande erfarenhet av hur puberteten kan komma att se ut är plågsamt (Frisen et al., 2014; Hart, 2009).

I forna tiders brukssamhälle stannade ungdomarna kvar på föräldrarnas gård, bildade familj och följde de traditioner som var förhärskande (Jørgensen, 2004). I dagens samhälle ingår som självklar del i ungdomens utvecklingsuppgift att frigöra sig från föräldrarna. I aktuell undersökning framkommer att ungdomarna vill ha eget utrymme och är mindre aktiva på de sajter där även föräldrarna finns. Speciellt Facebook har sjunkit kraftigt i popularitet under det senaste året och istället har Instagram seglat upp som den mest populära sajten i den undersökta åldersgruppen.

De neurologiska förändringarna vad gäller känslighet för affektiv information, speciellt kopplat till ansiktsuttryck, har kunnat kopplas till den pubertala sårbarheten (Hart & Schwartz, 2008; Hart, 2009). Affektregleringen får i detta läge en ny plattform då ungdomarna rapporterar om sina djupaste känslor och tankar och samtidigt lever i sin stora osäkerhet över hur mycket de passar in och hur ärliga responser de får från andra. Dessa aspekter av pubertetsutvecklingen går igen i flera av avsnitten i studien.

Sammanfattande om den identitet och ansikte ungdomar upplever sig ha på sociala medier tycks det relevant att konstatera att risken med att sammanblanda de två olika världarna, den verkliga respektive den nätbaserade, är störst vad gäller negativ kroppsuppfattning och alla dess allvarliga kringfenomen, av samtliga teman upptagna i denna aktuella studie. Denna risk är påtaglig för dem som upplever svårighet att uppfylla kraven på ett könsstereotyp utseende och är mycket uppkopplade på sociala medier då sociala medier just är en kanal med stor betoning på aspekter om kropp och figur. Slutsatsen blir att alla vuxnas involvering behövs, inte för att agera nätpolis och förbjuda (Sydsvenskan, 2015) utan att föra den viktiga dialogen med ungdomarna och deras föräldrar.

Metoddiskussion

Med avstamp i syftet att undersöka hur ungdomar i åldern 15-17 år mentaliserar kring sina kontakter på sociala medier och hur de rör sig mellan den verkliga och den internetbaserade världen har vi gjort bedömningen att en kvalitativ explorativ ansats är bäst

lämpad. Vi intresserade oss för att fråga ungdomar om deras upplevelser, tankar, känslor, reflektioner, åsikter och framtidsplaner. Enligt Langemar (2006) är en av fördelarna med kvalitativ metod att den ser till helheten när en komplex verklighet studeras. Kvale (1997) gör gällande att syftet med den kvalitativa forskningsintervjun är att förstå ämnen från livsvärlden ur den intervjuades eget perspektiv.

Enligt Langemar (2006) är den empiristyrda forskningsprocessen cirkulär och de olika moment som ingår, t.ex. formulering av frågeställning, analys och urval, pågår parallellt. Vid kvalitativ explorativ forskning sker således ofta den slutgiltiga frågeställningen efter analysen och litteraturinläsningen påbörjas därmed i slutet av processen. I vår studie har detta inneburit att vi under litteraturgenomläsningen fått kunskap som skulle ha varit till hjälp redan under intervjuerna för att fördjupa dessa ytterligare. Kvale (1997) diskuterar intervjuarens kvalifikationer utifrån 10 olika kriterier; kunnig, strukturerande, tydlig, vänlig, känslig, öppen, styrande, kritisk, minnesgod och tolkande. Båda intervjuarna är i detta fall ovana forskare men har lång träning och erfarenhet av terapeutiska samtal varför dessa kriterier torde vara relativt tillgodosedda. Analysarbetet utgörs av tolkning av muntliga utsagor. Kvale (1997) varnar för de fallgropar som finns t.ex. att någon del av materialet färgar av sig på helheten och därmed får oproportionerligt stort utrymme, att man som forskare omedvetet fyller i tomma luckor eller tar saker för givna. Då vi båda är oerfarna forskare och dessutom har arbetat under tidspress är allt detta möjligt. Analysarbetet ska mynna ut i teman och det finns inget objektivt tillvägagångssätt utan är en subjektiv process där antalet utsagor inte behöver vara avgörande för om ett tema ska formuleras eller inte. Det viktiga är att utsagorna berör någon viktig aspekt av syfte (Braun och Clarke, 2005). Det är fullt möjligt att en annan forskare skulle komma fram till andra teman än vad som presenteras i denna studie.

Generaliserbarhet

Kvalitativa resultat handlar inte om mängd eller frekvens utan om att beskriva egenskaper, fenomen och variationer, och kan därför inte användas till att göra kvantitativa generaliseringar. Man kan däremot diskutera generaliserbarhet i kvalitativa undersökningar utifrån andra aspekter. En av dessa handlar om hur väl data förhåller sig till frågeställningen och den andre om urvalet gjorts på ett sådant sätt att existensen av de egenskaper, upplevelser eller synpunkter som finns i populationen även fångats i undersökningen (Langemar,2008).

Urvalet i vår studie har skett främst genom rektorn på en skola och genom Facebook. Då det endast var två deltagare som anmälde sig frivilligt initialt startade intervjuerna med de personerna. Därefter tillkom fler som rekryterades av de första deltagarna och således kände

varandra vilket Polkinghorne (2005) kallar snöbollsstrategi. Denna omständighet kan ha inneburit att de delade liknande erfarenheter och därmed att bredden i deltagarnas upplevelser begränsades och tyngde resultatet åt ett visst håll. Övriga sex deltagare bodde i en annan kommun och även några inom den gruppen kände varandra. Därmed kan resultatet ha blivit mindre representativt än om deltagarna hade representerat större heterogenitet. Ju mer heterogenitet som kan representeras desto mer allsidigt blir materialet enligt Langemar (2008). En annan svaghet i studien är den skeva könsfördelningen som gett övervägande röst åt de kvinnliga deltagarna. Även åldersfördelning har varit mycket ojämn med övervägande majoritet 15-åringar och endast en 17-åring. Intervjupersonerna kommer från två kommuner med olika socioekonomisk fördelning vilket givit studien en balans i detta avseende.

Reliabilitet

Reliabilitet innebär (Trost, 2010) att studien ska vara tillförlitlig, att mätningen är stabil och inte utsatt för slumpinflytelse. Detta är inte fallet eftersom våra intervjuer förutsätter låg grad av standardisering. Eftersom människor inte är statiska är det mycket möjligt att samma fråga vid en annan tidpunkt kan ge något annat svar. Våra intervjupersoner får hela tiden nya erfarenheter som påverkar denna process. Enligt Kvale (1997) är reliabilitetsbegreppet bäst anpassat till den kvantitativa forskningen men även i kvalitativa undersökningar kan reliabilitetsbegreppet vara relevant. Det kan till exempel hänföra sig till hur intervjuaren förhåller sig vid intervjuerna. Om frågor ställs på ett sådant sätt att de påverkar svaren kan man tala om intervjuarens låga reliabilitet (Kvale, 1997 och Langemar, 2008).

Validitet

Validitet innebär att frågan ska mäta det den är avsedd att mäta. Vi utgår vi från en konstruktivistiskt ansats som menar att kunskapen utgörs av subjektiva konstruktioner (Kvale, 1997) och att det inte är möjligt att få en sann kunskap. Den kvalitativa generaliserbarheten handlar främst om att fånga existensen av egenskaper som finns i populationen (Kvale, 1997) och därmed täcka in så mycket bredd och djup som möjligt. Det svårt att veta om deltagarna hade svarat annorlunda på frågorna om intervjuerna hade varit av annat kön eller ålder eller om intervjuerna hade ägt rum på annan plats eller vid annan tidpunkt. Det är möjligt att svaren skulle bli fördjupade om vi träffat deltagarna vid flera tillfällen och därmed skapat en fördjupad allians. Vi kan dock inte utgå från att vi fått en täckande och uttömmande bild av den population vi studerat genom de tolv ungdomar vi

intervjuat. Sverige är ett geografiskt utbrett land och det är möjligt att ungdomar i andra delar av landet skulle ha andra erfarenheter.

Vi har strävat mot att förankra vår analys i den data som vi utgått från men som diskuterats ovan är vi ovana forskare och det är därför möjligt att en mer erfaren forskare hade kommit till andra slutsatser.

Framtida forskning

I det åldersspann som vi undersökt kunde vi skönja skillnad i preferens gällande vilka sajter som föredrogs av de yngre och den äldre deltagaren. Som framgår av den statistik som redovisats (Statens medieråd 2015) sker det snabba förändringar gällande vanor avseende internetanvändning och preferenser för olika sajter. Det är mycket möjligt att det finns underliggande skäl till varför man attraheras av olika sajter i olika åldersgrupper även inom vårt snäva åldersspann och detta skulle kunna vara ett ämne för framtida forskning. Ett annat område som skulle kunna vara intressant att undersöka är hur ungdomar som förolämpar och skickar iväg elaka kommentarer till andra mentaliserar kring hur mottagaren uppfattar kommentarerna, hur de känner och påverkas.

Referenslista

- Alsaker, F. D. (1996). Annotation: The impact of puberty. *Child Psychology & Psychiatry & Allied Discipline*, 37 (3), 249-258.
- Avalos, L., Tylka, T.I. & Wood-Barcalow, N. (2005). The Body Appreciation Scale: Development and psychometric evaluation. *Body Image*, 2, 285-297.
- Becker, C. B. (2005). *Body, self, and society: The view from Fiji*. Philadelphia: University of Pennsylvania.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research In Psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
<http://eds.b.ebscohost.com/ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=18&sid=Odd47d71-bf1b-4027-b239-0402a30f7ac8@sessionmgr113&hid=104>
- Bauman, Z. (2000). *Globalisering*. Lund: Studentlitteratur.
- Byung-Chul Han. (2014). *I svärmen*. Litauen: Spindulys.
- Byung-Chul Han. (2013). *Trötthetssamhället*. Litauen: Spindulys.
- Collum, L. (2009). *Factors associated with body surveillance and body shame in 18-year old Swedish adolescents* (examensarbete). Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet.
- Fonagy, P. & Allison, E. (2012). What is mentalization? The concept and its foundations in developmental research. I N. Midgley & I. Vrouva (Red.), *Minding the Child. Mentalization-Based Interventions with Children, Young People and their Families*. (sid 11-34). East Sussex: Routledge.
- Fredrickson, B. L. & Roberts, T.-A. (1997). Objectification theory: Toward understanding women's lived experiences and mental health risks. *Psychology of Women Quarterly*, 21, 173-206.
- Frisén, A. & Holmqvist, K. (2010). What characterizes early adolescents with a positive body image? A qualitative investigation of Swedish girls and boys. *Body Image*, 7(3), 205-212.
- Frisén, A., Lunde, C. & Kleiberg, A. N. (2013). Body esteem in Swedish children and adolescents: Relationships with gender, age, and weight status. *Nordic Psychology*, 65(I), 65-80.
- Frisén, A., Holmqvist Gattario, K. & Lunde, C. (2014). *Projekt perfekt. Om utseendekultur och kroppsuppfattning*. Stockholm: Natur och Kultur.

- Gardner, H. & Davis, K. (2014). *The App Generation: How today's youth navigate identity, intimacy, and imagination in a digital world*. New Haven: Yale University Press.
- Gergely, G. & Zsolt, U. (2008). Attachment, affect-regulation, and mentalization: the developmental origins of the representational affective self. I N. Sharp, C., Fonagy, P & Goodyer, I. (Red.), *Social Cognition and Developmental Psychopathology*. (sid 305-342) Oxford: Oxford University Press.
- Giddens,A.(1991) *Modernitet och självidentitet*. Göteborg: Daidalos
- Giddens,A (2003) *En skenande värld*.Stockholm: SNS Förlag
- Gordon, R. A. (2001). Eating disorders East and West: A culture-bound syndrome unbound. I N. M. Nasser, M .K. Katzman & R. A. Gordon (red.), *Eating disorders and cultures in transition* (s. 1-16). London: Brunner-Routledge.
- Gyberg, F. & Lunde, C. (2014). *A revealing generation? Exploring the blogging of adolescent girls in Sweden*.
- Hart, S. (2009). *Anknytning och samhörighet*. Malmö: Gleerups utbildning AB.
- Hart, S. & Schwartz, R. (2008). *Från interaktion till relation. Om anknytningsteori*. Stockholm: Liber AB.
- Heidegren, C.G. (2014). *Tid, sociologiska perspektiv*. Stockholm: Liber AB.
- Hemphill, S., Kotevski, A., Tollit, M., Rachel Smith, R., Herrenkohl, T., Toumbourou, J.& Catalano, R. (2012). Longitudinal predictors of cyber and traditional bullying perpetration in Australian secondary school students. *Journal of Adolescent Health*, *51*(1): 59–65.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3763991/>
- Hilsen, A., I. & Helvik, T. (2012). The construction of self in social medias, such as Facebook. *AI & Soc*, 29, 3–10. doi: 10.1007/s00146-012-0426-y
- Hochschild, A (1997) *The Time Blind. When Work Becomes Home and Home Becomes work*.New York: Metropolitan Books.
- Holmqvist, K., Lunde, C. & Frisén, A. (2007). Dieting behaviours, body shape perceptions, and body satisfaction: Cross-cultural differences in Argentinean and Swedish 13-year-olds. *Body Image*, 4, 191-200.
- Israelashvili, M., Kim, T., & Bukobza, G. (2012). Adolescents' Over-Use of the Cyber World-Internet Addiction or Identity Exploration?. *Journal Of Adolescence*, 35(2), 417-424. doi:10.1016/j.adolescence.2011.07.015
- Jørgensen,C.(2004). *Psykologin i senmoderniteten*. Stockholm: Liber AB.
- Kvale, S., Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

- Langemar, P. (2008). *Kvalitativ forskningsmetod i psykologi : att låta en värld öppna sig*. Stockholm: Liber.
- Lasch, C.(1978) *The Culture of Narcissism*.New York: W.W.Norton&Company.Inc.
- Moshman, D., (2012). *Tonåringars tänkande och utveckling: Kognition, moral och identitet*. Lund: Studentlitteratur.
- Nationalencyklopedi. (2015), hemsida (u.å.). Om sociala medier. Hämtad 12/3, 2015 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/sociala-medier>
- Nixon, C. (2014). Current perspectives: the impact of cyberbullying on adolescent health. *Adolescent Health, Medicine and Therapeutics*. 5, 143–158. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4126576/>
- Polkinghorne, D. E. (2005). Language and Meaning: Data Collection in Qualitative Research. *Journal of Counseling Psychology*,52 (2), 137-146. <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=7609b258-2741-4e75-b1c0-85c9e4524c6b%40sessionmgr110&vid=28&hid=104>
- Potter, W.J. (1996) *An analysis of thinking and research about qualitative methods*. Mahwah, NJ:Erlbaum
- Riesman,D.(1961) *Den ensamma massan*. Lund:Arkiv.
- Rosa, H.Social Acceleration: Ethical and political consequences of a Desynchronized High-speed Society. *An International Journal of Critical & Democratic Theory*. Mars 2003, Vol. 10 Issue 1, p3-33. 31p. DOI: 10.1111/1467-8675.00309. , Database: Political Science Complete
- Statens medieråd. (2015a). Småungar och medier. Hämtat 20 april 2015 från Statens medieråd. http://www.statensmedierad.se/upload/_pdf/Smaungarochmedier2015_tillganglighetsanpassad_ver1.pdf
- Statens medieråd. (2015b). Ungar och medier. Hämtat 20 april 2015 från Statens medieråd. http://www.statensmedierad.se/upload/_pdf/Ungarochmedier2015_tillganglighetsanpassad_ver1.pdf
- Sveriges riksdag. (2008). https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2003460-om-etikprovning_sfs-2003-460
- Tiggemann, M. & McCourt, A. (2013). Body appreciation in adult women: Relationships with age and body satisfaction. *Body Image*, 10, 624-627.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Turkle, S. (2011). *Alone Together. Why we expect more from technology and less from each other*. New York: Basic Books.

- Turkle, S. (2005). *The Second Self. Computers and the Human Spirit*. Cambridge: The MIT Press.
- Udovic, A. (2014). *Generation ego: Att fostras i en narcissistisk kultur*. Stockholm: Ordfront förlag.
- Welin, Hanna. (2015). Ingen fristad för dubbelt kränkta barn. *Sydsvenskan*, 2015-05-04. <http://www.sydsvenskan.se/inpa-livet/ingen-fristad-for-dubbelt-krankta-barn/>
- Wrangsjö, B. & Winberg Salomonsson, M. (2007). *Tonårstid. Utveckling, problem och psykoterapeutisk behandling*. Falkenberg: Natur och kultur.
- Yoon Hyung Choi & Bazarova, N. (2014). *Self-Disclosure Characteristics and Motivations in Social Media: Extending the Functional Model to Multiple Social Network Sites*. Human Communication Research. <http://onlinelibrary.wiley.com.ludwig.lub.lu.se/doi/10.1111/hcre.12053/full>
- Young-Jones, A., Fursa, S., Byrket, J. & Sly, J. (2015). Bullying affects more than feelings: the long-term implications of victimization on academic motivation in higher education. *Social Psychology of Education*, 18 (1), 185-200.

Bilaga A. Intervjuguide

Uppsatsfrågor 3

Nätvanor:

1. Vilka sajter är du inne på? Vad är det som lockar med de sajterna? (ask) Hur ofta använder du dem? I vilket syfte?
2. Hur ofta kollar du upp reaktioner/likes/kommentarer?
3. Hur får dessa reaktioner/ kommentarer/likes dig att känna dig?
4. Hur känner du om du inte får några kommentarer?
5. Hur känns det efter att du postat ett inlägg och under tiden som du väntar på reaktioner/kommentarer/likes?
6. Vad är dina erfarenheter kring sajterna?
7. Vid upplevt obehag, har du talat med någon vuxen eller med någon kamrat?
Varför/Varför inte?
8. Har det hänt att du inte gjort något du först tänkt att göra, t. ex. gått till skolan, efter något du läst på nätet? Berätta.
9. Har du erfarenhet av att ha mött "fula typer"?(Definiera denna fråga så att ungdomen förstår)
10. Har du erfarenhet av att det gått illa för någon du känner?
11. Vilka regler finns kring nätanvändning hemma?
12. Har reglerna förändrats sedan du var 10 år fram tills nu?
13. Vad tycker du om reglerna?
14. Har du erfarenhet av att få kommentarer av andra kring din kropp? Berättade du om erfarenheten till någon vuxen eller kompis?
15. Vad tycker du om det du uppfattar på nätet om kroppskultur?
16. Tar dina föräldrar del av dina nätvanor? Vad tycker de?
17. Är dina föräldrar med på Facebook?
18. Har du addat dem?

Att vara betydelsefull

19. Varför tror du att många ungdomar vill bli kända?
20. Om du vore känd vad skulle du vilja vara känd för?
21. Varför tror du att många ungdomar berättar om sina problem för andra ungdomar?

22. Brukar någon komma till dig och berätta om sina problem? Hur känns det?
23. Brukar du berätta för någon? Hur känns det?
24. Vilket jobb skulle du vilja ha? Varför? Något jobb du absolut inte kan tänka dig? Varför?
25. Vad säger kläderna/utseendet/håret/ bostaden/ betygen om en person?
26. Om du hade kunnat förvandlas till en superhjälte, vem hade du valt?
27. Vad skulle du då göra? (Här gäller det att det är fritt fram för negativ eller positiv förebild)

Existensiella frågor

28. Vad har du för känsla när du blundar och ska lägga dig och sova?

Känslor generellt/rädsla:

29. Beskriv några av dina vanligaste känslor.
30. Hur förmedlar du din/dina känsla/-or till kompisar/vuxna och vice versa?
31. Vilka känslor påverkas du mest av? Hur styr de vad du gör?
32. Vad är ungdomar mest rädda för?
33. Vad är du rädd för?
34. Vad stressar dig mest t.ex. prov, läxor, betyg, pengar, utseende,...?
35. Vad brukar ni prata om i familjen när det gäller sådant som du tycker är viktigt?

Uppfattning om sig själv

36. Hur tycker du att du ser ut i jämförelse med andra?
37. Vem brukar du jämföra dig med?
38. Vad är du mest nöjd med? Minst nöjd med?
39. När i livet var du som mest missnöjd/nöjd med dig själv?
40. Vad var det som förändrade din inställning?
41. Hur var det att träda in i puberteten? Vad var jobbigast?
42. Förändrades du före eller efter dina kompisar? Hur var det?

Kroppsidealets inverkan på aktivitet i skolan:

43. Brukar du räcka handen i klassen? Utveckla.
44. Har det hänt att du haft svaret på det man pratat/frågat om men att du inte räckt upp handen? Berätta.
45. Har du upplevt osäkerhet/obehag av någon anledning när du räckt upp handen/deltagit i undervisningssituationen? Berätta.

46. Har ni pratat om olika uppfattningar kring ens eget/andras utseende? Tycker du det har förändrat något?

Kroppsidealets inverkan på aktiviteter på fritiden:

47. Har du någon fritidsaktivitet individuellt eller i grupp? Berätta.

48. Hur upplever du sammanhållningen i din grupp? Brukar ni prata om hur man får vara med i gruppen?

49. Har du uppfattat negativa kommentarer om kroppen för egen/andras del?

50. Har någon vuxen fått reda på det här? Hände det någonting efter att den vuxne fick reda på det?

51. Har du/någon du känner fått ett minskat intresse för den aktiviteten till följd av kommentarer? Utveckla.

Bilaga Brev till rektorn

Lund den 5 februari 2015

Bästa XXXXX!

Vi är två studerande inom programmet Legitimationsgrundande psykoterapi- utbildning vid Lunds Universitet som under våren skriver ett examensarbete med syfte att undersöka ungdomars användande av sociala medier och deras uppfattning om sig själv, om sin kropp, o d. Vi kontaktar dig som rektor på er skola och skulle på detta sätt vilja presentera lite av studien, för att sedan kunna få kontakt med några elever i er skola till vår intervjustudie.

Vi skulle behöva hitta ca 12 elever som går i årskurs nio och har fyllt 15 år. Deltagandet är frivilligt och går även att bryta, om eleven av någon anledning skulle föredra detta medan intervjun pågår. Intervjun kommer att ta ca 60-90 minuter i anspråk och görs utanför lektionstid. Om det finns håltimmar för eleverna skulle detta också vara av intresse att utnyttja. Som motprestation vill vi ge intervjupersonerna var sin biobiljett.

Intervjun kommer att spelas in. All data kommer att vara anonym för alla utom oss intervjuledarna och materialet är konfidentiellt. Allt intervjumaterial kommer att förstöras efter att arbetet står klart. Det kommer inte heller att gå att göra någon koppling mellan elevers namn och skola.

Vi behöver ditt medgivande för att få komma till skolan, att använda era lokaler och för att genomföra intervjuerna. Vi tänker att eleverna kan få information om studien på ett sätt som du och vi kommer överens om. Efter detta skulle vi intervjuledarna kunna kontakta de intresserade på telefon och boka tid för intervju. Föräldrarna till deltagarna kommer också att få information på mail.

Vi skulle uppskatta att få lov att engagera elever i er skola till studien. Vårt arbete kommer sedan att finnas tillgänglig att ta del av på Lund University Papers.

Vid eventuella frågor är vi anträffbara på telefon och på mail.

Tack på förhand!

Eva Pyykkö
eva_pyy@hotmail.com

070-468 97 86

Monica Friberg
mfriberg@hotmail.se

070-744 11 96

Bilaga C. Brev till föräldrar

Institutionen för psykologi

Psykoterapeutprogrammet

Information till föräldrar

Vi arbetar som psykolog respektive kurator inom barn- och ungdomspsykiatri och vidareutbildar oss till psykoterapeuter inom programmet Legitimationsgrundande psykoterapiutbildning vid Lunds Universitet. Under våren skriver vi ett examensarbete med syfte att undersöka ungdomars användande av sociala medier och vilka tankar och känslor man väljer att dela med sig av samt deras uppfattning om sig själv, om sin kropp, sina rädslor och sina framtidsdrömmar.

Deltagandet är frivilligt och går även att avbryta, om eleven av någon anledning skulle föredra detta medan intervjun pågår. Intervjun kommer att ta ca 60-90 minuter i anspråk och görs utanför lektionstid. Som motprestation vill vi ge intervjupersonerna var sin biobiljett.

Intervjun kommer att spelas in genom ljudupptagning. All data kommer att vara anonym för alla utom för oss intervjuledare och materialet är konfidentiellt. Varken namn på elev eller skola kommer att röjas. Allt intervjumaterial kommer att förstöras efter att studien slutförts. Vårt arbete kommer sedan att finnas tillgänglig att ta del av på Lund University Papers.

Vid eventuella frågor är vi anträffbara på telefon och på mail.

Tack på förhand!

Eva Pyykkö
Leg psykolog
Studerande på psykoterapeutprogrammet
eva_pyy@hotmail.com
070-468 97 86

Monica Friberg
Kurator
mfriberg@hotmail.se
070-744 11 96

Handledare: Per Johnsson
Prefekt vid Institutionen för psykologi, Lunds universitet